

МСМПД (IMAS) 04.10

Друге видання 01 січня 2003 р.
Поправка 7, серпень 2014 р.

Глосарій термінів, визначень та скорочень з питань протимінної діяльності

Директор,
Служба ООН з питань протимінної діяльності (UNMAS, ЮНМАС)
1 United Nations Plaza, 6th Floor
New York, NY 10017
USA
Email: mineaction@un.org
Телефон: +1 (212) 963 0691
Факс: +1 (212) 963 2498
Веб-сайт: www.mineactionstandards.org

Застереження

Цей документ є чинним з дати, позначеної на титульному аркуші. Оскільки Міжнародні стандарти з питань протимінної діяльності (МСПМД) підлягають регулярній перевірці та регулярному перегляду, користувачам слід звертатися з веб-сайтом проекту МСПМД за адресою: <http://www.mineactionstandards.org/> для підтвердження статусу таких стандартів, або перевіряти їх на веб-сайті UNMAS за адресою: www.mineaction.org

Повідомлення про авторські права

Цей документ Організації Об'єднаних Націй є одним з Міжнародних стандартів з питань протимінної діяльності (МСПМД), і авторські права на нього застережено Організацією Об'єднаних Націй. Ані цей документ, ані витяги з нього не можуть відтворюватися, зберігатися або передаватися в жодній формі, або за допомогою будь-яких засобів, або з будь-якою іншою метою без попередньої письмової згоди Служби ЮНМАС, що діє від імені Організації Об'єднаних Націй.

Цей документ не призначено для продажу.

Директор,
Служба ООН з питань протимінної діяльності (UNMAS, ЮНМАС)
1 United Nations Plaza, 6th Floor
New York, NY 10017
USA

Email: mineaction@un.org

Телефон: +1 (212) 963 0691

Факс: +1 (212) 963 2498

Зміст

1. Область застосування	1
2. Посилання.....	1
3. Терміни, визначення та скорочення.....	2
[A]	2
[B]	4
[C]	5
[D]	9
[E]	12
[F]	14
[G]	15
[H]	16
[I]	17
[K]	21
[L]	21
[M]	22
[N]	25
[O]	26
[P]	26
[Q]	30
[R]	30
[S]	32
[T]	35
[U]	36
[V]	37
[W]	38
Реєстр поправок.....	39

Передмова

Міжнародні стандарти для програм у сфері гуманітарного розмінування були вперше запропоновані робочими групами на міжнародній технічній конференції, яка проходила у Данії у липні 1996 року. Були встановлені критерії для всіх аспектів процесу розмінування, рекомендовані стандарти й узгоджене нове універсальне визначення поняття «розмінування». Наприкінці 1996 року принципи, запропоновані у Данії, були розвинені робочою групою під керівництвом ООН і з'явилися «Міжнародні стандарти для проведення операцій з гуманітарного розмінування». Перше видання було опубліковане Службою Організації Об'єднаних Націй з питань протимінної діяльності (ЮНМАС) у березні 1997 року.

З того часу сфера застосування цих початкових стандартів була розширена з метою включення інших елементів протимінної діяльності та відображення змін, внесених до операційних процедур, практики і норм. Ці стандарти були перероблені і перейменовані на Міжнародні стандарти протимінної діяльності (МСПМД (IMAS)), а їх перше видання з'явилося у жовтні 2001 року.

Організація Об'єднаних Націй несе загальну відповідальність за створення умов і сприяння ефективному управлінню програмами протимінної діяльності, з розробкою і підтримкою стандартів включно. Тому Служба ЮНМАС є підрозділом у структурі Організації Об'єднаних Націй, що несе відповідальність за розробку і підтримку стандартів МСПМД (IMAS). Підготовка стандартів МСПМД (IMAS) здійснюється за підтримки Женевського міжнародного центру гуманітарного розмінування.

Робота з підготовки, огляду і перегляду стандартів МСПМД (IMAS) здійснюється технічними комітетами за підтримки міжнародних, урядових і неурядових організацій. Найновішу версію кожного стандарту, разом з інформацією про роботу технічних комітетів, можна знайти за посиланням <http://www.mineactionstandards.org/>. Окремі стандарти МСПМД (IMAS) переглядаються не рідше ніж раз на три роки для відображення змін, які мають місце у нормах і практиці протимінної діяльності, а також для введення цих змін до міжнародних правил і вимог.

Глосарій термінів, визначень та скорочень з питань протимінної діяльності

1. Область застосування

Цей глосарій є зведеним переліком термінів, визначень і скорочень, що використовуються в протимінній діяльності. Якщо загальноживаними є два альтернативних визначення або більша їх кількість, всі вони наводяться в цьому глосарії.

Примітка: Визначення можуть змінюватися; нові визначення можуть додаватися до цих стандартів МСПМД (IMAS). Щоб прив'язати такі визначення до часу, нові визначення або змінені визначення матимуть відповідну дату в дужках під визначеним словом або терміном. Вважається, що всі інші визначення вже було включено до другого видання МСПМД (IMAS) 04.10 від 1 січня 2003 року.

2. Посилання

Наступні нормативні документи містять положення, які шляхом посилання на цей текст, складають положення цієї частини стандарту. Що стосується датованих посилань, то подальші виправлення цих публікацій або їхні перегляди в даному контексті не застосовуються. Однак, сторонам угод, заснованих на цій частині стандарту, рекомендується розглянути можливість застосування найостанніших видань вказаних нижче нормативних документів. Що ж до недатованих посилань, то застосовується останнє видання нормативного документа, на який робиться посилання. Члени ISO та IEC ведуть реєстри чинних на цей час стандартів ISO або EC (EN):

- a) МТНБ 01.40, Словник термінів, скорочень і визначень (IATG 01.40, Glossary of terms, abbreviations and definitions);
- b) ISO 3166, Коди для представлення назв країн (ISO 3166, Codes for the representation of names of countries);
- c) ISO 9000: 2000, Системи управління якістю - Основні положення та словник (ISO 9000: 2000, Quality management systems - Fundamentals and vocabulary);
- d) ISO 14000: 2004 рік, Системи екологічного менеджменту - Вимоги з керівництвом щодо застосування (ISO 14000: 2004, Environmental management systems - Requirements with guidance for use);
- e) ISO 10241, Міжнародні стандарти в галузі термінології - Підготовка та компонування (ISO 10241, International terminology standards - Preparation and layout);
- f) Керівний матеріал ISO 51, Аспекти безпеки - Керівні принципи для їх включення до стандартів (ISO Guide 51, Safety aspects - Guidelines for their inclusion in standards);
- g) ISO / IEC Довідник 2, Стандартизація та пов'язані з нею види діяльності - Загальна термінологія (ISO / IEC Guide 2, Standardization and related activities - General vocabulary);
- h) Директиви ISO / IEC, частина 2, Методологія розробки міжнародних стандартів (ISO / IEC Directives Part 2, Methodology for the development of International Standards);
- i) Директиви ISO / IEC Частина 3, Правила щодо структури та розробки міжнародних стандартів (ISO / IEC Directives Part 3, Rules for the structure and drafting of International Standards);
- j) Довідник по застосуванню стандартів ISO, Обсяги та одиниці вимірювання (ISO Standards Handbook, Quantities and units);
- k) СУБГТ 18001: 1999, Системи управління безпекою та гігієною праці - Специфікації (OHSAS 18001: 1999, Occupational health and safety management systems - Specifications);
- l) СУБГТ 18002: 2000, Системи управління безпекою та гігієною праці - Керівні принципи впровадження та застосування СУБГТ 18001 (OHSAS 18002: 2000, Occupational health and safety management systems - Guidelines for the implementation of OHSAS 18001);
- m) МОП R164 - Рекомендації щодо безпеки та гігієни праці, 1981 р. (ILO R164 - Occupational safety and health recommendation 1981);
- n) МОП C155 - Конвенція про безпеку та гігієну праці, 1981 р. (ILO C155 - Occupational safety and health convention 1981);

- o) Публікація ОЗС-6 НАТО, Словник термінів і визначень НАТО (AAP-6, NATO glossary of terms and definitions);
- p) Публікація ОЗС НАТО з озброєння - Глосарій фахівця з термінів та визначень щодо безпеки боєприпасів (AOP 38 Specialist glossary of terms and definitions on ammunition safety);
- q) Конвенція про заборону протипіхотних мін (КЗППМ) (Anti-personnel Mine Ban Convention (APMBC));
- r) Конвенція про заборону або обмеження застосування деяких різновидів звичайної зброї (КЗЗ), Переглянутий Протокол II і Протокол V (Convention on Certain Conventional Weapons (CCW), amended protocol II and protocol V);
- s) Конвенція про касетні боєприпаси (ККБ) (Convention of Cluster Munitions (CCM)); а також
- t) Керівні принципи Організації Об'єднаних Націй з гендерних питань для програм розмінування (United Nations - Gender guidelines for mine action programmes).

3. Терміни, визначення та скорочення

[A]

3.1.

Залишені касетні боєприпаси (Abandoned cluster munitions)

(2009 рік)

Касетні боєприпаси або вибухові суббоєприпаси, які не було використано, залишено або кинуте, та що більше не перебувають під контролем сторони, яка залишила або покинула їх. Ці боєприпаси можуть бути або не бути в бойовій готовності. (КЗЗ)

3.2.

Залишені вибухонебезпечні предмети (ЗВП) (Abandoned Explosive Ordnance (AXO))

(2005 р.)

Вибухонебезпечні предмети, які не було використано протягом збройного конфлікту, було залишено або кинуте стороною збройного конфлікту, та які більше не перебувають під контролем сторони, яка залишила або кинула їх. Залишені вибухонебезпечні боєприпаси можуть мати або не можуть мати детонатор, можуть бути або можуть не бути зняті з запобіжника або інакше підготовленими до використання. (Конвенція про заборону або обмеження застосування окремих різновидів звичайної зброї (КЗЗ), Протокол V).

3.3.

Приймання (acceptance)

(2005 рік)

Офіційне підтвердження **спонсором**, або призначеним спонсором представником, того, що **обладнання** відповідає зазначеним вимогам і придатне для застосування в рамках **програм протимінної діяльності**. Приймання може здійснюватися з чинними застереженнями.

3.4.

Шлях доступу (access lane)

Позначений прохід, що веде через **небезпечну зону**, який був очищений для **безпечного** переміщення до необхідного пункту або району.

3.5.

Нещасний випадок (accident)

Небажана подія, що спричинила **шкоду**.

Примітка: Змінено в порівнянні з визначенням, що знаходяться в СУБГТ (OHSAS) 18001: 1999.

3.6.

Акредитація (accreditation)

(2009 рік)

Процедура, за допомогою якої **організація з розмінування** отримує офіційне визнання в якості компетентної організації, спроможної планувати, оперативно проводити протимінну діяльність та керувати цією діяльністю у безпечний, ефективний і надійний спосіб.

Примітка: Для більшості програм з розмінування органом, що надає акредитацію буде **НОПМД**. Надавати акредитацію можуть також такі міжнародні організації, як Організація Об'єднаних Націй або регіональні органи.

Примітка: Стандарт ISO 9000 передбачає, що орган «**Акредитації**» надає акредитацію органам з «Сертифікації або Реєстрації», які видають сертифікати ISO 9000 організаціям. Використання МСПМД (IMAS) є зовсім іншим: воно ґрунтується на наведеному вище головному визначенні, яке добре зрозуміло членам спільноти, залученої до протимінної діяльності.

3.7.

Орган акредитації (accreditation body)

Організація, як правило, учасник **НОПМД**, відповідальна за управління національною **системою акредитації** та за її впровадження.

3.8.

Агітаційно-просвітницька робота (advocacy)

У контексті **протимінної діяльності** цей термін означає ... громадську підтримку, рекомендації або позитивне висвітлення з метою усунення або, принаймні, послаблення **ризиків** від мін та **впливу** мін та **ВЗВ**.

3.9.

Угода (agreement)

(2004 рік)

Альтернативний термін поняттю «контракт». Угода включає в себе всі важливі елементи контракту.

Примітка: Визначення, яке використовується в юридичному контексті.

3.10.

Всі розумні зусилля (all reasonable effort)

(2013 рік)

Термін описує те, що вважається мінімально прийнятним рівнем зусиль для виявлення та документування **замінованих ділянок** або усунення **мін / ВЗВ**, або підозри на наявність **мін / ВЗВ**. Вважається, що всі розумні зусилля вже було докладено тоді, коли застосування додаткових ресурсів вважається невиправданим у порівнянні з очікуваними результатами.

3.11.

Переглянутий Протокол II (ПП II) (Amended Protocol II (APII))

Переглянутий Протокол II (ПП II) до Конвенції про заборону або обмеження застосування деяких різновидів звичайної зброї, які можуть вважатися такими, що завдають надмірних ушкоджень або мають невибіркову дію (КЗЗ).

Примітка: Цей Протокол забороняє застосування всіх **протипіхотних мін**, які не можна виявити, і регулює використання більш широкої категорії **мін, мін-пасток** та інших пристроїв. Для цілей стандартів МСПМД (IMAS), в Статті 5 викладено вимоги щодо **маркування і моніторингу замінованих районів**. Стаття 9 передбачає реєстрацію та використання інформації про **мінні поля** та заміновані ділянки. У Технічному додатку викладаються керівні принципи щодо, зокрема, реєстрації інформації та міжнародних знаків для мінних полів та замінованих районів.

3.12.

Боєприпаси (ammunitions)

Див. **Бойовий припас (munition)**

3.13.

Пристрій проти розмінування (anti-handling device)

Пристрій, призначений для захисту **міни**, частиною якої він є, пов'язаний з нею, приєднаний до неї або розміщений під нею, який спрацьовує під час спроби знешкодити або іншим чином умисне зіпсувати міну (КЗППМ)

3.14.

Конвенція про заборону протипіхотних мін (КЗППМ) (Anti-Personnel Mine Ban Convention (APMBC))

Оттавська конвенція

Угода про заборону мін (КЗППМ)

Примітка: Конвенція передбачає повну заборону застосування, накопичення, виробництва та передачі протипіхотних

мін (ППМ), а також їхнє знищення. Для цілей МСПМД, в статті 5 викладено вимоги щодо знищення ППМ в замінованих районах. У Статті 6 детально описуються заходи щодо забезпечення прозорості, яких необхідно вживати згідно з Угодою, включаючи інформацію про місцезнаходження **замінованих або підозрюваних замінованих районів**, та про заходи, що вживаються для попередження місцевого населення.

3.15.

Протипіхотні міни (ППМ) (Anti-Personnel Mines (APM))

Міна, створена з метою вибуху внаслідок присутності, наближення людини або контакту з людиною, яка таким чином виводить таку особу з ладу, завдає травм або вбиває одну особу або більшу кількість осіб.

Примітка: Міни, призначені для спрацювання внаслідок присутності, наближення транспортного засобу або контакту з транспортним засобом (а не людиною), обладнані пристроєм проти розмінування, не відносяться до категорії протипіхотних мін лише внаслідок обладнання їх згаданим пристроєм. [КЗППМ]

3.16.

Прикладні дослідження (applied research)

Дослідження, спрямовані на вирішення чітко визначених проблем та вивчення можливостей ринку.

Примітка: Основна мета таких досліджень полягає у визначенні технічної можливості застосування технології з метою вирішення чітко визначеної проблеми з визначеними параметрами на зразок витрат, часу та **ризик**у.

3.17.

Зведена (armed)

(2009 рік)

Стан міни або вибухонебезпечного предмета, коли всі елементи ланцюга детонатора приведені в бойову готовність і вони в змозі забезпечити ініціювання/підривання після прикладання зусилля.

3.18.

Аудит (audit)

(2006 рік)

Оцінка достатності механізмів управління для забезпечення економного і ефективного використання ресурсів, охорони майна, надійності фінансової та іншої інформації, додержання регламентів, правил та запроваджених політик, ефективності управління ризиком, а також достатності організаційних структур, систем і процесів.

[B]

3.19.

Поле бою (battlefield)

(2007 рік)

Стосується району, де було виявлено **ВЗВ**, включаючи **НРБ** і **ЗВБ**. Воно може включати в себе колишні **зони бойових дій**, оборонні позиції і ділянки, де було залишено, відстріляно або кинуте авіаційні або артилерійські боєприпаси.

3.20.

Очищення зони бойових дій (ОЗБД) (Battle Area Clearance (BAC))

(2005 рік)

Систематичне та контрольоване очищення небезпечних зон, про які відомо, що там **мін** немає

3.21.

Віха (benchmark)

(2004 рік)

*У контексті гуманітарного розмінування, цей термін відноситься до ... нерухомому орієнтиру, використовуваного для визначення маркованої та документованої **небезпеки** або **небезпечної зони**. Зазвичай її слід встановлювати на короткій відстані від небезпечної зони.*

Примітка: Віха може не встановлюватися, якщо **контрольна точка** знаходиться досить близько до периметра **небезпечної зони**.

3.22.

Бомбові суббоєприпаси (Bomb Live Unit (BLU))

(2004 рік)

Частина номенклатури одного з типів суббоєприпасів, наприклад, BLU 26 або BLU 97.

3.23.

Бойовий елемент касетних боєприпасів (bomblet)

Див. Суббоєприпаси (submunition)

3.24.

Міна-пастка (booby trap)

Будь-який **вибуховий** або невибуховий пристрій, або інший матеріал, навмисно встановлений для того, щоб вбивати або спричиняти ушкодження у випадку дотику до явно нешкідливого предмета або після виконання зазвичай безпечної дії. (Публікація ОЗС-6 НАТО) [AAP-6]

3.25.

Межова полоса (boundary lane)

Очищений (розмінований) прохід по периметру небезпечної зони.

3.26.

Квадрат (box)

(2005 рік)

Ділянка в формі квадрата, визначена з метою її обстеження мінно-розшуковими собаками МРС.

Примітка: Зазвичай розміри квадрата становлять 10 x 10 метрів, хоча можливі й інші розміри.

3.27.

Майданчик для проведення інструктажу (briefing area)

(2004 рік)

У контексті **гуманітарного розмінування** цей термін означає ... чітко визначений **контрольний пункт**, призначений бути першою точкою входу до ділянки **розмінування**.

Примітка: На майданчику для проведення інструктажу має бути план мінного поля і його поточний рівень розмінування, у масштабі, достатньому для проведення інструктажу, з зображенням контрольних пунктів (стоянка машин, пункт надання першої медичної допомоги, ділянки зберігання вибухових речовин, зони, де триває робота з **розмінування**, та відстані), та пунктів, де **відвідувачам** видається індивідуальне захисне спорядження.

3.28.

Вогнева площадка (burning site)

(2005 рік)

Зона, в якій дозволено знищення **боєприпасів** та **вибухових речовин** шляхом спалювання.

[C]

3.29

Виключена площа (cancelled area)

Виключена земля (м²) (cancelled land (m²))

(2013 рік)

Певна площа, на якій показано відсутність доказів мінування мінами / ВЗВ після проведення нетехнічного дослідження ПНР / ЗПН.

3.30.

ККБ (Конвенція 2008 року про касетні боєприпаси) (CCM (the 2008 Convention on Cluster Munitions))

(2009 рік)

ККБ забороняє будь-яке використання, накопичення, виробництво і передачу касетних боєприпасів. Окремі статті в Конвенції присвячені наданню допомоги постраждалим, очищенню/розмінуванню замінованих зон і знищенню запасів озброєнь.

3.31.

КЗЗ (Конвенція 1980 року про певні різновиди звичайної зброї) (CCW (the 1980 Convention on Certain Conventional Weapons))

(2007 рік)

Конвенція 1980 року про певні різновиди звичайної зброї

Примітка: Конвенція 1980 року про заборону або обмеження застосування певних різновидів звичайної зброї, які можуть вважатися такими, що завдають надмірних ушкоджень або мають невибіркову дію, згідно з поправкою від 21 грудня 2001 року. Вона складається з п'яти частин або "протоколів". Тільки два з них

пов'язані з протимінною діяльністю. **Переглянутий Протокол II** присвячений наземним мінам, мінам-пасткам та іншим пристроям, а **Протокол V** присвячений проблемі вибухонебезпечних залишків війни (ВЗВ).

3.32.

ЄКС (Європейський комітет зі стандартизації) (CEN (Committee European Normalisation))

ЄКС - це Європейський комітет зі стандартизації.

Примітка: Місія ЄКС полягає в просуванні добровільної технічної гармонізації в Європі у співпраці з урядовими відомствами і європейськими партнерами. Європейські стандарти (далі за текстом – «ЄС») утворюють збірник норм, що забезпечують власне суцільне поле законів на користь споживачів.

3.33.

ДРГ Домовленість, досягнута в рамках Робочої групи ЄКС (ДРГ ЄКС) (CWA (CEN Workshop Agreement)) (2007 рік)

Угода, розроблена Робочою групою ЄКС, що відображає згоду визначених осіб та організацій, відповідальних за її зміст.

3.34.

Комітет з питань сертифікації (certification committee)

Комітет, який призначається ЮНМАС з метою регулярної перевірки на відповідність складника впливу процесу ЗООПД керівним принципам сертифікації ООН на основі звітів спостерігача ООН, який контролює **забезпечення якості** на місцях.

Примітка: Прийняття міжнародною спільнотою даних щодо складника впливу в рамках процесу ЗОПМД для конкретної країни залежить від її сертифікації Комітетом ООН з питань сертифікації.

3.35.

Очищення / розмінування (clearance)

(2013 рік)

У контексті **протимінної діяльності** цей термін відноситься до завдань або дій щодо забезпечення видалення та/або знищення всіх небезпек від **мін та ВЗВ** з визначеного району на **визначену глибину**.

3.36.

Розмінована/очищена зона (cleared area)

Очищена земля (м²)

(2013 рік)

Визначена зона, очищена за допомогою видалення та/або знищення всіх визначених небезпек від **мін та ВЗВ** з визначеного району на **визначену глибину**.

3.37.

Очищений/розмінований прохід (cleared lane)

безпечний прохід

Загальний термін для будь-якого проходу, за винятком **межової полоси**, очищений групою з обстеження або розмінування відповідно до міжнародного стандарту для очищеної/розмінованої землі. Це може включати **шляхи доступу** за межами **небезпечної зони** або перехресні / контрольні проходи всередині **небезпечної зони**.

3.38.

Касетна авіабомба (КАБ) (Cluster Bomb Unit (CBU))

Разова бомбова касета, що складається з контейнера та **суббоєприпасів**. (Публікація ОЗС-6 НАТО) [AAP-6]

Бомба, яка містить і розкидає суббоєприпаси, які можуть бути **мінами** (протипіхотними або протитанковими), бетонобійними (створення воронки на злітно-посадковій смугі) дрібними бомбами, дрібними осколковими бомбами та ін.

3.39.

Касетні боєприпаси (cluster munition)

(2009 рік)

Примітка: Наступне визначення касетних боєприпасів наводиться для політичних цілей згідно з визначенням в КЗЗ. З технічної точки зору касетні боєприпаси підпадають під загальне визначення **ВЗВ**.

Касетні боєприпаси відносяться до звичайних боєприпасів; вони призначені для розкидання або скидання вибухових суббоєприпасів, кожен з яких важить не більше 20 кг, і включають в себе згадані вибухові

суббоеприпаси (КЗЗ).

Наступні види боеприпасів не підпадають під цю категорію:

- a) боеприпаси або суббоеприпаси, призначені для розкидання сигнальних ракет, створення димової завіси, піротехніки або дипольних відбивачів, а також боеприпаси, призначені виключно для функцій ППО;
- b) боеприпаси або суббоеприпаси, призначені для створення електричних або електронних ефектів;
- c) боеприпаси, які з метою виключення невибіркового удару по площі, а також ризику, який несуть суббоеприпаси, що не вибухнули, мають всі наведені нижче характеристики:
 - (i) кожна одиниця боеприпасів містить не більше 10 вибухових суббоеприпасів;
 - (ii) кожна одиниця вибухових суббоеприпасів важить понад чотири кілограми;
 - (iii) кожна одиниця вибухових суббоеприпасів призначена для виявлення та враження поодинокі цілі;
 - (iv) кожен одиницю вибухових суббоеприпасів обладнано електронним механізмом самознищення;
 - (v) кожен одиницю вибухових суббоеприпасів обладнано електронним механізмом самознешкодження;

3.40.

Зона, забруднена касетними боеприпасами (cluster munition contaminated area)

(2009 рік)

Територія, щодо якої є відомості або підозра про наявність залишків касетних боеприпасів (ККБ)

3.41.

Співпраця (collaboration)

У контексті **закупівлі** обладнання для **протимінної діяльності**, цей термін відноситься до ... виду діяльності, який можна застосувати виключно до закупівлі **спільного** обладнання двома організаціями або більшою їх кількістю.

3.42.

СВП, що спрацьовує по команді (command activated IED)

(2014 рік)

Різновид СВП, що має вимикач, який активується нападником, і за допомогою якого нападник керує пристроєм.

3.43.

Готовий комерційний виріб (ГКВ) (commercial off the Shelf (COTS))

У контексті **закупівлі** обладнання для **протимінної діяльності**, цей термін відноситься до ... **обладнання**, яке надається безпосередньо виробником та не вимагає подальших доробок перед введенням в експлуатацію, не рахуючи незначних модифікацій.

3.44.

Уніфікація (commonality)

У контексті **закупівлі** обладнання для **протимінної діяльності**, цей термін відноситься до ... стану, коли групи осіб або організацій використовують загальні процедури та/або **обладнання**.

3.45.

Зв'язок з громадою (community liaison)

Зв'язок з громадою протягом протимінної діяльності

(2009 рік)

Зв'язок з чоловіками і жінками в громадах, вражених **мінами/ВЗВ** з метою обміну інформацією про знаходження та **вплив** мін та ВЗВ, створення інформаційного каналу зв'язку з програмою з **протимінної діяльності** та розробки стратегій **зниження ризику**. Зв'язок з громадою спрямований на надання особливої уваги різним та першочерговим потребам громади з метою планування, здійснення і **моніторингу** операцій з протимінної діяльності.

Примітка: Зв'язок з громадами ґрунтується на обміні інформацією, і залучає чоловіків, жінок, хлопців та дівчат з громад до процесу прийняття рішення (до, під час і після проведення **розмінування**) з метою встановлення пріоритетів у протимінній діяльності. У такий спосіб програми з розмінування стають всеосяжними, орієнтованими на потреби громад та забезпечують максимальну участь всіх верств громади. Згадане залучення передбачає спільне планування, здійснення, моніторинг та **оцінку** проектів.

Примітка: Зв'язок з громадами також спрямовано на розробку конкретних проміжних стратегій безпеки, сприяючи тим самим змінам в поведінці як окремих осіб, так і всієї громади. Це зроблено для того, щоб послабити вплив мін/ ВЗВ на окремих людей і на місцеве населення до того часу, поки **небезпеку** не буде усунено.

3.46.

Сумісність (compatibility)

У контексті закупівлі обладнання для протимінної діяльності, цей термін відноситься до ... здатності двох компонентів або субкомпонентів обладнання або матеріалу (або більшої їх кількості) існувати або функціонувати в одному й тому ж середовищі, не створюючи взаємних перешкод.

3.47.

Формулювання концепції (concept formulation)

Перша стадія процесу закупівлі, яка охоплює період від виникнення ідеї до визначення початкового Переліку оперативних потреб (ПОП).

3.48.

Зона підтверженої небезпеки (ЗПН) (Confirmed Hazardous Area (CHA))

(2013 рік)

Означає район, де наявність забруднення мінами/ВЗВ було підтверджено на підставі прямих доказів присутності мін/ВЗВ.

3.49.

Забруднена/замінована зона (contaminated area)

(2009 рік)

У контексті протимінної діяльності цей термін означає ... район, в якому підтверджена або передбачається наявність мін та/або ВЗВ.

3.50.

Контракт (contract)

(2009 рік)

Офіційна обов'язкова юридична угода з конкретними умовами між двома або кількома сторонами, з зобов'язанням виконання будь-яких дій в обмін на суттєві вигоди, відомі як матеріальна компенсація.

3.51.

Підрядник (contractor)

(2009 рік)

Будь-яка організація (урядове, неурядове або комерційне утворення), залучена на основі договору до проведення заходів з протимінної діяльності. Організація, яка за контрактом несе відповідальність за виконання всіх умов контракту, вважається «генеральним підрядником». Інші організації або сторони, яких залучає генеральний підрядник для виконання складників основного контракту, є «субпідрядниками». Субпідрядники несуть відповідальність перед генеральним підрядником, а не перед замовником.

3.52.

Контрольний район або пункт (control area or point)

(2004 рік)

Всі пункти або райони, які використовують для контролю переміщень відвідувачів і співробітників на ділянці розмінування.

3.53.

Ефективність затрат

Оцінка рівноваги між характеристиками системи та витратами на неї протягом її існування.

3.54.

Контракт типу «затрати плюс»

(2004 рік)

Будь-який контракт, в якому підрядникові відшкодовують всі затрати, понесені під час виконання певного обсягу робіт, а також сплачують додаткову одноразову суму або фіксований відсоток від коштів, що мають відшкодуватися.

3.55.

Боротьба з СВП (counter IED)

(2014 рік)

Спільні зусилля на всіх рівнях з метою здобути перемогу в боротьбі з системою СВП з тим, щоб зменшити або усунути вплив будь-яких форм СВП, задіяних проти сил союзників і осіб, які не беруть участі у військових діях відповідно до завдань операції.

3.56.

Критична невідповідність (critical non-conformity)

(2004 рік)

Невиконання на 1 м² землі під час **інспекції** заявлених вимог до **очищення/розмінування**. МСПМД визначає два типи критичної невідповідності:

- a) виявлення міни або ВЗВ; а також
- b) інші критичні невідповідності згідно з визначенням НОПМД.

[D]

3.57.

Усунення забруднення (decontamination)

Процес усунення небажаного забруднення від досліджуваного об'єкта, інструментів та пристроїв, що використовуються для підготовки польових випробувань. (Визначення виключно для використання підрозділами СМРС).

3.58.

Дефлаграція (deflagration)

(2009 рік)

Технічний термін, що описує дозвукове горіння, яке зазвичай відбувається завдяки теплопровідності [палаючий матеріал нагріває наступний шар холодного матеріалу і запалює його (публікація ОЗС 38)].

3.59.

Знешкодження (demilitarisation)

(2009 рік)

Дія з видалення або усунення іншим способом можливостей військового застосування боєприпасів. Знешкодження є необхідним кроком для предметів військового походження перед їх передачею для застосування в мирних цілях (публікація ОЗС 38).

Процес, який робить боєприпаси непридатними для їх початкового призначення.

3.60.

Фахівець з розмінування (deminer)

(2009 рік)

Кваліфікований чоловік або жінка, залучений/залучена для проведення заходів з **розмінування на робочій ділянці розмінування**.

3.61.

Розмінування (demining)

гуманітарне розмінування

Діяльність, внаслідок якої відбувається усунення **загроз від мін/ВЗВ**, включаючи **технічне обстеження**, складання карт, **очищення**, **маркування**, складання документації після очищення, **зв'язок з громадами з питань протимінної діяльності та передача очищеної території**. Розмінування може виконуватися різними організаціями на зразок НУО, комерційними компаніями, національними органами з **протимінної діяльності** або військовими підрозділами. Розмінування може здійснюватися як в аварійному порядку, так і під час звичайного перебігу подій.

Примітка: в стандартах і нормах МСПМД (IMAS), **очищення** від мін та ВЗВ вважається всього лише однією складовою частиною процесу розмінування.

Примітка: в стандартах і нормах МСПМД (IMAS), розмінування вважається одним з компонентів протимінної діяльності.

Примітка: в стандартах і нормах МСПМД (IMAS), терміни «розмінування» та «гуманітарне розмінування» є взаємозамінними.

3.62.

Нещасний випадок під час розмінування (demining accident)

Нещасний випадок на майданчику для розмінування, пов'язаний з небезпекою від **міни** або **ВЗВ** (див. «нещасний випадок з міною»).

3.63.

План реагування на нещасний випадок під час розмінування (demining accident response plan)

Документально оформлений план, розроблений для кожного майданчика для розмінування, в якому детально описуються процедури, що мають виконуватися для переміщення **постраждалих** з ділянки, на якій стався **нещасний випадок під час розмінування**, до закладів, де їм буде надано лікувальну або хірургічну медичну допомогу.

3.64.

Машина для розмінування (demining machine)

(2009 рік)

У контексті **протимінної діяльності**, цей термін відноситься до ... одиниці механічного обладнання, що використовується в операціях з розмінування.

3.65.

Інцидент під час розмінування (demining incident)

Інцидент, що стався на робочому майданчику розмінування, включаючи небезпеку від **міни** або **ВЗВ** (див. «Інцидент, пов'язаний з мінами»).

3.66.

Організація, що займається розмінуванням (demining organisation)

Будь-яка організація (урядовий орган, НУО, військова або комерційна організація), відповідальна за впровадження проектів або виконання завдань в області розмінування. Організація, що займається розмінуванням, може бути генеральним підрядником, субпідрядником, консультантом або агентом.

3.67.

Підрозділ з розмінування (demining sub-unit)

(2004 рік)

Складовий елемент **організації, що займається розмінуванням**, незалежно від свого найменування, який отримав акредитацію на виконання робіт з проведення одного або декількох **заходів з розмінування**, таких як **технічне обстеження**, **ручне очищення** від вибухонебезпечних предметів, залучення **груп знешкодження вибухонебезпечних предметів (ГЗВП)** або підрозділів **СМРС**.

3.68.

Співробітник групи розмінування (demining worker)

(2009 рік)

Всі співробітники, включаючи чоловіків і жінок, які виконують роботу на **ділянці розмінування**.

3.69.

Ділянка розмінування (demining worksite)

(2004 рік)

Будь-яке місце роботи, де проходять **заходи з розмінування**.

Примітка: Ділянки розмінування включають в себе робочі місця, де проводяться заходи з обстеження, **очищення** та **знешкодження вибухонебезпечних предметів**, включаючи централізовані ділянки утилізації, використовувані для знищення мін і ВЗВ, виявлених і вилучених під час операцій з очищення.

Примітка: Обстеження ділянки розмінування, включає в себе загальне обстеження з метою виявлення загроз від мін та ВЗВ, а також виявлення небезпечних районів.

3.70.

Руйнування (demolition (dml))

Руйнування конструкцій, об'єктів або матеріалів за допомогою вогню, води, **вибухових речовин**, механічних або інших засобів (Публікація ОЗС-6 НАТО) (AAP-6).

3.71.

Місце проведення підривних робіт (demolition ground)

(2004 рік)

Ділянка, відведена під **знищення боєприпасів та вибухових речовин** за допомогою **детонації**.

3.72.

Знищення на місці (destroy (destruction) in situ)

Підрив на місці.

(2009 рік)

Знищення будь-якої одиниці боєприпасів за допомогою **вибухових речовин** без переміщення згаданої одиниці

з місця виявлення, зазвичай шляхом підриву накладного **вибухового** заряду.

3.73.

Знищення (destruction)

(2004 рік)

Процес остаточного переведення **боєприпасів** та **вибухових речовин** до **інертного** стану, внаслідок чого предмет стане непридатним для виконання своєї початкової функції.

3.74.

Організація, що займається знищенням (destruction organisation)

(2004 рік)

Термін стосується будь-якої організації (урядового, військового чи комерційного утворення), відповідальної за здійснення проектів або завдань щодо **знищення запасів озброєння**. Організація, що займається знищенням, може бути генеральним підрядником, субпідрядником, консультантом або агентом.

3.75.

Виявлення (detection)

(2004 рік)

У контексті гуманітарного розмінування, цей термін означає ... виявлення наявності **мін** або **ВЗВ** за допомогою будь-яких засобів.

3.76.

Детонатор (detonator)

Пристрій, що містить чутливу **вибухову речовину**, призначену для створення **детонаційної хвилі**. (Публікація ОЗС-6 НАТО) [AAP-6]

3.77.

Знешкодження (disarm)

Дія приведення **міни** або **вибухонебезпечного предмета** в безпечний стан шляхом видалення **детонатора** або запальника. Ця процедура зазвичай полягає у видаленні однієї або декількох ланок ланцюга спрацьовування детонатора.

3.78.

Касетний контейнер (dispenser)

(2009 рік)

Контейнер або пристрій, який використовується для транспортування та скидання суббоєприпасів (AAP-)

3.79.

Ділянка утилізації / знищення (disposal / destruction site)

(2009 рік)

Ділянка, спеціально призначена для знищення **боєприпасів** та **вибухових речовин** за допомогою детонації та/або спалювання.

3.80.

ДНТ (динітротолуол) (DNT (Dinitrotolulene))

(2005 рік)

Остаточний продукт виготовлення **ТНТ** і продукт розкладу **ТНТ**. Як правило, присутній в різних кількостях в будь-якому вибуховому пристрої, що містить **ТНТ**. Оскільки тиск парів **ДНТ** набагато вищий, ніж у тротилу, в деяких умовах виявити **ДНТ** може бути набагато легше, ніж **ТНТ**.

3.81.

Макет (drill munition)

(2005 рік)

Інертна копія одиниці боєприпасів, спеціально виготовлена для тренувань, з демонстраційною або навчально-показовою метою.

3.82.

Довговічність (durability)

Здатність предмета або матеріалу продовжувати виконання своєї заданої функції у визначених умовах з плином часу. Довговічність є показником надійності з часом.

Примітка: Довговічність включає в себе стійкість до погіршення стану, корозії, розтріскування, розшарування, термічного удару, зносу і впливу пошкоджень сторонніми предметами.

[E]

3.83.

Рентабельність (efficiency)

(2009 рік)

В контексті оцінки протимінної діяльності, цей термін означає ... вимір того, яким чином в економічних відносинах ресурси / затрати на виробництво (кошти, експертний досвід, час та ін.) призводять до результатів (підсумки та результати).

3.84.

Ефективність (effectiveness)

(2009 рік)

В контексті оцінки протимінної діяльності, цей термін означає міру ... досягнення цілей втручання (або очікуваного досягнення), враховуючи їхню відносну значимість.

3.85.

Комплект (ensemble)

Комплект захисного одягу, призначений для носіння в якості захисного спорядження.

3.86.

Навколишнє середовище (environment)

Оточення, в якому організація проводить роботу, включаючи повітря, воду, землю, природні ресурси, флору, фауну, людей та їхній взаємозв'язок. [ISO 14001: 2004 (E)]

3.87.

Екологічні аспекти (environmental aspects)

Складовий елемент діяльності організації, її продукція або послуги, які можуть взаємодіяти з навколишнім середовищем. [ISO 14001: 2004 (E)]

3.88.

Екологічні фактори (environmental factors)

Фактори, пов'язані з навколишнім середовищем, які впливають на поширення запаху **міни, виявлення** цільового запаху, або на здатність людей і собак працювати безпечно і ефективно. (Тобто, вітер, дощ, температура, вологість, висота, сонячна активність і рослинність). (Визначення, що стосується виключно щодо застосування СМРС).

3.89.

Вплив на навколишнє середовище (environmental impact)

(2006 рік)

Будь-яка зміна **навколишнього середовища**, як небажана, так і сприятлива, що цілком або частково є наслідком **екологічних аспектів** організації. [ISO 14001: 2004 (E)]

3.90.

Оцінка впливу на навколишнє середовище (ОВНС) (Environmental Impact Assessment (EIA))

(2007 рік)

У контексті протимінної діяльності, цей термін відноситься до ... процесу визначення, прогнозування, оцінки та послаблення біофізичних, соціальних та інших відповідних екологічних впливів від **протимінної діяльності** перед прийняттям рішень і зобов'язань.

3.91.

Система екологічного менеджменту (СЕМ) (Environmental Management System (EMS))

(2006 рік)

Частина системи управління організацією, яка використовується для розробки і здійснення своєї екологічної політики та управління екологічними аспектами. [ISO 14001: 2004 (E)]

3.92.

Екологічна політика (environmental policy)

(2006 рік)

Загальний напрямок і наміри організації, пов'язані з її екологічними показниками, офіційно висловлені верхніми ешелонами керівництва. [ISO 14001: 2004 рік (E)]

3.93.

Устаткування (equipment)

Сукупність фізичних, механічних, електричних та / або електронних засобів, що використовуються для підвищення ефективності людської діяльності, процедур і практичних методів.

3.94.

Європейський стандарт (ЄС) (European Normalisation (EN))

(2005 рік)

Див. ЄКС (Європейський комітет зі стандартизації) (CEN (Committee European Normalisation))

3.95.

Оцінка (evaluation)

(2009 рік)

Аналіз результату або низки результатів для встановлення кількісної та якісної **ефективності** та цінності програмного забезпечення, компонента, **обладнання** або системи, в рамках оточення, в якому це буде працювати.

Примітка: Визначення для використання в контексті випробування обладнання та оцінки.

Найбільш систематична і об'єктивна оцінка поточного або завершеного проекту, програми або політики, включаючи проектування, втілення в життя та результати. Мета полягає у визначенні актуальності та досягненні цілей, рентабельності розвитку, ефективності, впливу та екологічності. Оцінка має надавати надійну і корисну інформацію, даючи можливість включати в процес прийняття рішень уроки одержані як реципієнтами, так і донорами.

Примітка: Визначення, взятє з документа «Принципи оцінки допомоги розвитку. Організація економічного співробітництва і розвитку, DAC», 1991.

Процес, в ході якого робляться спроби з максимально можливим ступенем систематичності і об'єктивності оцінити корисність або цінність того чи іншого втручання.

Примітка: Термін "об'єктивно" вказує на необхідність забезпечення збалансованого аналізу з урахуванням упередженості і узгодження перспектив різних учасників (всіх, хто зацікавлений у здійсненні програм і відчуває на собі їх вплив, включаючи бенефіціарів (як чоловіків, так і жінок в якості зацікавлених дійових осіб) з застосуванням різних джерел та методів.

Примітка: Оцінка вважається стратегічною ініціативою.

Примітка: Визначення, яке використовується у виконанні програм. (ЮНІСЕФ, Керівництво з питань політики і програмування).

3.96.

Екскавація (excavation)

(2009 рік)

Процедури, що використовуються в процесі **розмінування**, за допомогою яких знімається шар землі, щоб виявити або підтвердити присутність **мін** та/або **ВЗВ** під поверхнею ґрунту.

3.97.

Вибухові матеріали (explosive materials)

Компоненти або допоміжні елементи, які використовуються **організаціями з розмінування**, що містять певні **вибухові речовини**, або мають властивості вибухової речовини, такі як **детонатори** і **капсулі**.

3.98.

Вибухонебезпечні предмети (ВП) (Explosive Ordnance (EO))

Будь-які боєприпаси, що містить **вибухові речовини**, матеріали ядерного ділення або ядерного синтезу, а також біологічні та хімічні речовини. Сюди входять бомби і боєголовки, крилаті і балістичні ракети, артилерійські, мінометні, ракетні снаряди і **боєприпаси** до легкої стрілецької зброї, всі різновиди **мін**, торпеди і глибинні бомби, піротехнічні матеріали, касетні суббоєприпаси і їхні контейнери, піропатрони та піротехнічні пристрої, електропірозапали, замасковані та саморобні вибухові пристрої, а також будь-які схожі або пов'язані з цим елементи або компоненти, вибухонебезпечні за своєю природою. (Публікація ОЗС-6 НАТО) [AAP-6]

3.99.

Знешкодження вибухонебезпечних предметів (ЗВП) (Explosive Ordnance Disposal (EOD))

(2005 рік)

Виявлення, ідентифікація, оцінка, **знешкодження**, видалення та **утилізація** ВП. ЗВП може проводитися в наступних ситуаціях:

- a) у якості стандартної процедури **операцій з розмінування** після виявлення **ВЗВ**;
- b) з метою утилізації ВЗВ, виявлених поза **небезпечними зонами** (це може бути поодинокий елемент ВЗВ, або більша кількість таких елементів всередині конкретної ділянки); або
- c) для утилізації **ВП**, що стали небезпечними внаслідок розкладання, пошкодження або спроби їх знищення.

3.100.

Вибухонебезпечні залишки війни (ВЗВ) (Explosive Remnants of War (ERW))

(2005 рік)

Боєприпаси, що не вибухнули (БНВ) і залишені вибухонебезпечні боєприпаси (ЗВБ). (КЗЗ протокол V).

3.101.

Вибухові речовини (explosives)

Речовина або суміш речовин, які під зовнішнім впливом здатні стрімко вивільняти енергію у вигляді газів і тепла. (Публікація ОЗС-6 НАТО) [AAP-6]

3.102.

Вибухові суббоєприпаси (explosive submunition)

(2009 рік)

Звичайні боєприпаси, які для виконання своєї функції розкидаються або вивільняються за допомогою касетних боєприпасів, і призначені спрацювати завдяки детонації вибухового заряду перед, під час або після ураження цілі. (ККБ)

[F]

3.103.

Касетні боєприпаси, що відмовили (failed cluster munition)

(2009 рік)

Касетні боєприпаси, які було випущено, скинуто, запущено, спрямовано або іншим чином доставлено до мети, які мали б розкидати або вивільнити свої вибухові суббоєприпаси, але не спрацювали. (ККБ)

3.104.

Відмова (failure)

Подія, у випадку якої будь-яка система, **обладнання**, компоненти або субкомпоненти не працюють так, як це було визначено спочатку.

Примітка: Відмови можуть класифікуватися за причиною, ступенем, актуальністю, залежністю та відповідальністю.

3.105.

Техніко-економічне обґрунтування (ТЕО) (Feasibility Study (FS))

Дослідження з метою встановлення можливості виконати Технічне завдання (ТЗ) в плані технологічного процесу, витрат і часу.

3.106.

Польовий редактор (field editor)

Особа, основний обов'язок якої полягає в забезпеченні точності, узгодженості, легкості для читання та ясності інформації, зібраної за допомогою обліковців на місцях.

Примітка: Польовий редактор зобов'язаний працювати в тісному контакті з групами обстеження з метою забезпечити здійснення процесу перегляду безпосередньо одразу по виконанню обстеження, поки ці групи знаходяться приблизно у відносно тому ж районі, що громада, яку перевіряють.

3.107.

Контракт з фіксованою ціною (fixed price contract)

(2004 рік)

Контракт, в якому **підряднику** виплачується фіксована вартість за зобов'язання виконати конкретний обсяг робіт або забезпечити певну кількість активів (групи розмінування, групи **СМРС** або механічне обладнання) протягом узгодженого терміну. Фіксована ціна покриває всі роботи, предмети постачання та послуги, що надаються підрядником.

3.108.

Форс-мажорні обставини (force majeure)

(2009 рік)

Типова стаття в **контрактах**, яка по суті звільняє обидві сторони від правової відповідальності або зобов'язань, при виникненні екстраординарних подій або обставин, що не залежать від волі сторін, які уклали контракт.

3.109.

Повна розробка (ПР) (Full Development (FD))

Процедура, що включає в себе всі інженерні процеси, **повторні дослідження** та **випробування**, необхідні для розробки остаточного детального проекту, який дозволяє розпочати серійне виробництво.

3.110.

Запал (fuze)

Пристрій, що ініціює **вибуховий** ланцюг. (Публікація ОЗС-6 НАТО) [AAP-6]

[G]

3.111.

Гендерний аналіз (gender analysis)

(2009 рік)

Вивчення відмінностей в ролях чоловіків та жінок, а також у різних рівнях доступу до ресурсів та контролю над ними. Є інструментом для поліпшення розуміння того, як відмінності між чоловіками та жінками впливають на їхні можливості та проблеми, та може виявити труднощі участі в розвитку.

3.112.

Гендерна рівність (gender equality)

(2009 рік)

Рівні права, обов'язки і можливості чоловіків і жінок, а також рівне врахування інтересів, пріоритетів і потреб.

3.113.

Стратегія досягнення гендерної рівності (або проблематика гендерної перспективи) (gender mainstreaming (or mainstreaming a gender perspective))

(2009 рік)

Означає процес оцінки різних можливих наслідків для жінок і чоловіків внаслідок будь-яких запланованих дій, включаючи законодавство, політику або програми, в усіх сферах та на всіх рівнях. Це – стратегія впровадження нагальних питань і досвіду, як жінок, так і чоловіків в якості невід'ємної частини розробки, здійснення, проведення моніторингу та оцінки політики і програм в усіх політичних, економічних і суспільних сферах, для досягнення рівних вигід, як для жінок, так і для чоловіків, з усуненням нерівності. (Група з розмінування при ООН (ГРООН) [UNMAT], 2005 рік)

3.114.

Врахування гендерної проблематики (gender sensitive)

(2009 рік)

Підхід до протимінної діяльності з врахуванням гендерної проблематики, який бере до уваги різний вплив, який чиниться сухопутними мінами на чоловіків, жінок, хлопчиків і дівчат. Кінцева мета протимінної діяльності з врахуванням гендерної проблематики полягає в здійсненні протимінних заходів таким чином, щоб вони виконувалися і ґрунтувалися на принципах гендерної рівності (див. «Гендерна рівність»).

3.115.

Загальна оцінка протимінної діяльності (ЗОПМД) (General Mine Action Assessment (GMAA))

(2003 рік)

Безперервний процес, за допомогою якого проводиться всебічна інвентаризація всіх зафіксованих у звітах та/або передбачуваних місць забруднення **мінами** або **ВЗВ**, кількості та типів вибухонебезпечних предметів, та збирається інформація про характеристики місцевого ґрунту, рослинності та клімату; процес також включає в себе оцінку масштабу та **впливу** проблем наземних мін та ВЗВ на окремих людей, громаду та країну.

3.116.

Загальна вимога (generic requirement)

Параметри та екологічні характеристики, загальні для всіх запланованих користувачів запропонованого **обладнання**.

3.117.

Географічна прив'язка (georeferencing)

Процес, за допомогою якого графічні координати або інші непрямі коди прив'язки додаються до табличних даних для можливості простого зіставлення, узагальнення та аналізу різнорідних сукупностей даних на основі спільності розташування.

3.118.

ГІС (GIS)

Географічна (чи просторова) інформаційна система

Організована сукупність апаратного обладнання, засобів програмного забезпечення, географічних даних та персоналу з метою ефективного збору, зберігання, оновлення, обробки, аналізу та відображення будь-яких форм інформації, до якої даються посилання на географічну прив'язку.

Примітка: ГІС дозволяє користувачеві переглядати в графічній формі численні рівні у розрізі географічного розподілу та асоціювання. ГІС включає потужні інструменти для аналізу взаємозв'язків між різними шарами інформації.

3.119.

Підготовка ґрунту (ground preparation)

(2009 рік)

Підготовка ґрунту в **підтверженій або визначеній небезпечній зоні** за допомогою механічних засобів, через зменшення кількості або усунення перешкод для проведення очищення (наприклад, розтяжки гранат, рослинність, забруднення металом та твердий ґрунт) з тим, щоб зробити наступні операції з **очищення** більш продуктивними. Підготовка ґрунту також може включати чи не включати в себе проведення відкритого підриву, знищення або видалення наземних мін.

3.120.

Груповий співбесіда (group interview)

(2009 рік)

Проведення офіційного опитування групи **головних інформаторів**, як чоловіків, так та жінок, в зачепленій проблемою розмінування громаді щодо предмета огляду в рамках цієї спільноти.

[H]

3.121.

Передача (handover)

(2009 рік)

Процес, за допомогою якого бенефіціар (наприклад, **НОПМД** від імені місцевої громади або землекористувача) отримує та приймає ділянку землі, на якій підозрювалася наявність вибухонебезпечного предмета, але з якої згодом таку підозру було знято, або знижено до прийняттого рівня, як за допомогою **нетехнічного обстеження, технічного обстеження або очищення/розмінування**.

3.122.

Свідоцтво про передачу (handover certificate)

(2009 рік)

Документація, яка використовується для фіксації передачі землі, яка раніше перебувала під підозрою щодо вмісту вибухонебезпечних предметів, але з якої згодом цю підозру було знято або знижено до прийняттого рівня.

3.123.

Апаратне забезпечення (hardware)

Обладнання з фізичними параметрами і масою на відміну від **програмного забезпечення**.

3.124.

Шкода (harm)

Завдання травми або шкоди **здоров'ю** людей, або пошкодження майна або заподіяння шкоди навколишньому середовищу. [Керівний матеріал ISO 51: 1999 (E)]

3.125.

Подія, пов'язана з завданням шкоди (harmful event)

(2004 рік)

Явище, при якому **небезпечна ситуація** призводить до заподіяння **шкоди**. [Керівний матеріал ISO 51: 1999 (E)].

3.126.

Небезпека (hazard)

Потенційне джерело **шкоди**. [Керівний матеріал ISO 51: 1999 (E)]

3.127.

Небезпечна зона (hazard (ous) area)

забруднена зона

(2009 рік)

Загальний термін для ділянки, на якій знаходяться або підозрюються **міни** та/або **ВЗВ**.

3.128.

Показчик небезпечної зони (hazard marker)

Предмет або група предметів, відмінний/відмінні від **попереджувальних знаків**, які використовуються для позначення меж **небезпечної зони** з **мінами** та **ВЗВ**. Показчики небезпечної зони мають відповідати специфікації, встановленій **НОПМД**.

3.129.

Система попередження про небезпеку (hazard marking system)

Сукупність заходів (знаків і бар'єрів) призначених для попередження та захисту населення від небезпеки, викликані **мінами** та **ВЗВ**. Система може включати в себе використання знаків або позначень, чи спорудження фізичних бар'єрів.

3.130.

Попереджувальний знак небезпеки (hazard sign)

Стационарний знак фабричного виготовлення, який, будучи встановленим в якості складової частини системи маркування, призначений для попередження населення про присутність **мін** або **ВЗВ**.

3.131.

Небезпечна ситуація (hazardous situation)

(2004 рік)

Обставина, в якій люди, майно або навколишнє середовище піддаються одному або декільком видам небезпеки. [Керівний матеріал ISO 51: 1999 (E)].

3.132.

Охорона здоров'я (health)

(2004 рік)

У сфері праці цей термін означає не просто відсутність хвороби чи недуги, він також охоплює фізичні і психічні елементи, які впливають на здоров'я та мають безпосереднє відношення до безпеки та гігієни праці. (МОП [ILO] C155)

3.133.

Зона підвищеного ризику (high risk area)

(2009 рік)

Зона, яка піддається ідентифікації та яка, як правило, замінована в межах зони підтвердженої небезпеки, або дільниця, що отримала таку класифікацію в результаті проведення нетехнічного обстеження як зона, яка з великою ймовірністю у порівнянні з іншими ділянками містить **міни** або **ВЗВ**.

3.134.

Вибуховий пристрій кустарного виробництва (Home Made Explosive)

(2014 рік)

Поєднання наявних у вільному продажі компонентів для створення вибухової речовини.

3.135.

Гуманітарне розмінування (humanitarian demining)

Див. «**Розмінування**» (У стандартах і інструкціях МСПМД (IMAS), терміни «розмінування» і «гуманітарне розмінування» є взаємозамінними).

[I]

3.136.

Міжнародне технічне керівництво з боєприпасів (МТКБ) (International Ammunition Technical Guidelines (IATG))

(2012 рік)

Примітка: МТКБ вважається відповідним в рамках МСПМД (IMAS) і є актуальним для організацій з розмінування стосовно зберігання, транспортування і матеріально-технічного забезпечення утилізації боєприпасів. МТКБ також дає рекомендації щодо ЗВП, очистки районів зберігання боєприпасів після їх підривів.

3.137.

Саморобний вибуховий пристрій (СВП) (Improvised Explosive Device (IED))

(2013 рік)

Пристрій, встановлений або вироблений саморобним способом, що містить вибухонебезпечний матеріал, руйнівні, смертельні, токсичні, запальні, піротехнічні матеріали або хімікати, призначені для знищення, спотворення, відвернення уваги або виснаження. Ці пристрої можуть включати в себе матеріали військового призначення, але, як правило, складаються з компонентів не військового походження (МТКБ 01.40: 2011).

3.138.

Знищення СВП (IED Disposal (IEDD))

(2014 рік)

Знаходження, ідентифікація, знешкодження і остаточна утилізація СВП.

3.139.

Вплив (impact)

(2009 рік)

У контексті протимінної діяльності, цей термін означає ... рівень соціальних і економічних втрат, пережитих місцевим населенням внаслідок спричинення шкоди або виникнення ризику збитків, що викликаються небезпекою від мін і ВЗВ, а також від небезпечних зон.

Примітка: **Вплив** є продуктом:

- a) існування на території проживання громади видів небезпеки, пов'язаних з мінами / ВЗВ;
- b) **неприйнятним ризиком**, пов'язаним з використанням інфраструктури на зразок доріг, ринків та ін.
- c) неприйнятним ризиком, пов'язаним з використанням таких засобів до існування, як сільськогосподарські землі, джерела води та ін.
- d) кількістю людей, які постраждали від **інцидентів з мінами та ВЗВ** за останні два роки.

Примітка: *В контексті оцінки протимінної діяльності, цей термін відноситься до ... позитивних та негативних, головних та другорядних довгострокових наслідків, викликаних безпосереднім або опосередкованим, навмисним або ненавмисним втручанням. Може замінити термін «підсумковий результат».*

3.140.

Вільні від впливу (impact free)

(2004 рік)

Термін застосовується до країн, на території яких до цього часу можуть знаходитися **міни**, але в яких **заміновані райони** не мають негативного соціально-економічного **впливу** на населення, наприклад, там, де міни можуть знаходитися у віддалених, позначених і незаселених районах.

Примітка: У більшості випадків, термін «вільні від впливу» має розглядатися в статичному значенні в (тобто «вільні від впливу» на цьому проміжку часу), оскільки зміни в соціально-економічній обстановці можуть призвести до виникнення контактів людей з мінами/ВЗВ, які раніше не мали впливу.

3.141.

Оцінка впливу (impact survey)

(2009 рік)

Оцінка соціально-економічного **впливу**, що виник в результаті фактичної або передбачуваної присутності **мін і ВЗВ** з тим, щоб допомогти у визначенні планів і пріоритетів програм і проектів з питань **протимінної діяльності**.

3.142.

ІСУПМД (інформаційна система управління протимінною діяльністю) (IMSMA (Information Management System for Mine Action))

(2007 рік)

Примітка: Інформаційна система, якій віддають перевагу установи Організації Об'єднаних Націй для управління найважливішими даними в рамках фінансованих ООН польових програм. ІСУПМД надає користувачам підтримку в збиранні даних, зберіганні даних, складанні звітів, аналізі інформації та у діяльності з управління проектами. Її основне застосування – використання співробітниками ЦЗР на національному та регіональному рівнях; втім, система також використовується для надання підтримки групам, які здійснюють проекти протимінної діяльності, та організаціям з розмінування на всіх рівнях.

3.143.

Інцидент (incident)

(2004 рік)

Подія, яке тягне за собою виникнення нещасного випадку або може призвести до нещасного випадку.

3.144.

Інертний (inert)

Боеприпаси, що не містять в собі **вибухових**, піротехнічних, **сльозоточивих**, радіоактивних, хімічних, біологічних речовин або інших токсичних компонентів.

Примітка: **Інертні боеприпаси** відрізняються від **макетів** тим, що вони виготовляються не обов'язково саме для навчальних цілей. Інертний стан боеприпасів може бути результатом проведення **робіт із знешкодження** чи іншого процесу, спрямованого на вилучення всіх **небезпечних** компонентів і речовин. Це також відноситься до стану боеприпасів під час виробництва перед заповненням або оснащенням його вибуховими або небезпечними компонентами та речовинами.

3.145.

Неофіційне розмінування (informal demining)

(2009 рік)

Самостійне очищення **небезпечної зони**, що містить **міни** та / або **ВЗВ**, а також маркування, зазвичай зусиллями місцевих жителів, зроблене від власного імені або від імені їхньої громади. Часто описується як *ініціатива самопомоги* або *спонтанне розмінування*. Неофіційне розмінування зазвичай проводиться поза або паралельно офіційним структурам протимінної діяльності, на зразок *розмінування*, що виконується за допомогою військових, або *гуманітарного розмінування*, а також, окрім усього іншого, структурам, що діють за підтримки ООН, міжнародним, національним неурядовим організаціям, приватним підприємствам та урядам.

Примітка: Неофіційне розмінування іноді отримує назву «сільське розмінування».

3.146.

Інспекція (inspection)

(2004 рік)

Спостереження, вимірювання, вивчення, випробування, **оцінювання** або інше порівняння одного компонента продукту або послуг або більшої їх кількості, а також їхнє порівняння з визначеними вимогами для визначення відповідності.

3.147.

Контрольний орган (inspection body)

Організація, яка проводить **КЯ** за фактом проведення очищення / розмінування від імені **НОПМД** з застосуванням процедури **довільного відбору проб**, або іншими відповідними і узгодженими методами **інспекції**.

3.148.

Страховання (insurance)

(2009 рік)

Угода про фінансову компенсацію в разі завдання збитків або втрати (майна, людського життя) окремій особі або організації на заздалегідь встановленому рівні і обов'язкового до виплати за конкретних перелічених обставин.

Примітка: Мінімальне страхування повинне передбачати страхове покриття на випадок захворювання, смерті або непрацездатності для всіх співробітників, включаючи страхування відповідальності щодо третіх осіб.

Примітка: Таке страхування не обов'язково має бути організовано через страхового агента або компанію, якщо тільки того не вимагають умови контракту. Прийнятною альтернативою можуть бути системи самострахування (андерайтингу), за умови, що вони офіційно створені на прийнятих засадах страхової діяльності і забезпечують достатнє страхове покриття.

3.149.

Комплексна протимінна діяльність і розвиток (об'єднання протимінної діяльності та розвитку) (integrated mine action and development (linking mine action and development))

(2009 рік)

(1) Зусилля, спрямовані на поліпшення впливу від протимінної діяльності в сферах соціально-економічного розвитку та зниження бідності, зокрема в умовах, де наявність наземних мін та ВЗВ перешкоджає відновленню та розвитку після конфлікту. (2) Зусилля, що вживаються учасниками розвитку, які працюють з організаціями протимінної діяльності, з тим, щоб активно сприяти розвитку зачеплених мінними проблемами громад та регіонів.

3.150.

Гадане використання (землі) (intended use (land))

Використання землі після проведення операцій з **розмінування**.

Примітка: Гадане використання: використання продукту, процесу чи послуги відповідно до інформації, наданої постачальником. [Настанова ISO 51: 1999 (E)]

Примітка: Інформацію про гадане використання слід включати до технічного завдання на **очищення** та до технічного завдання на документацію щодо передачі після очищення / розмінування.

3.151.

Взаємозамінність (interchangeability)

У контексті **закупівлі обладнання для протимінної діяльності**, цей термін відноситься до ... умови, коли два елементи **обладнання** (або більша їх кількість) мають такі функціональні і фізичні параметри, які роблять їх рівноцінними з точки зору їх експлуатаційних характеристик і довговічності, і коли такі елементи можна взаємно замінити без зміни самих елементів або з'єднаних з ними елементів, за винятком підгонки і налагодження, причому не потрібно робити вибір для забезпечення відповідності та сумісності робочих параметрів.

3.152.

Проміжний пункт (intermediate point)

(2004 рік)

Топографічні покажчики, які встановлюються між **поворотними пунктами**, що знаходяться на відстані більше 50 метрів один від одного.

3.153.

Міжнародні стандарти протимінної діяльності (МСПМД (IMAS)) (International Mine Action Standards (IMAS))

(2009 рік)

Документи, розроблені Організацією Об'єднаних Націй за дорученням міжнародного співтовариства, спрямовані на підвищення рівня безпеки та ефективності протимінної діяльності шляхом надання рекомендацій, встановлення принципів і, в деяких випадках, шляхом визначення міжнародних вимог і специфікацій.

Примітка: Ці стандарти визначають коло обов'язків і повноважень, а в деяких випадках вимагають від спонсорів та керівників програм з розмінування досягати узгоджених рівнів ефективності та **безпеки** і демонструвати їх наявність.

Примітка: Вони забезпечують загальні формулювання і терміни, а також рекомендують формати і правила для обробки даних, що створює умови для вільного обміну важливою інформацією; цей обмін інформацією приносить користь іншим програмам і проектам і сприяє мобілізації ресурсів, встановлення пріоритетів в цій галузі і управління цими ресурсами.

3.154.

Міжнародна організація зі стандартизації (ISO) (International Organisation for Standardization (ISO))

Примітка: Всесвітня федерація понад 130 національних організацій. Результатом її діяльності є укладення міжнародних угод, які публікуються у вигляді **стандартів і керівництв ISO**. ISO є неурядовою організацією, і стандарти, які вона розробляє, носять добровільний характер, хоча деякі стандарти (головним чином, ті з них, які стосуються аспектів **здоров'я, безпеки** та навколишнього середовища) були прийняті багатьма країнами в якості частини їхньої нормативної системи. ISO займається усіма видами і сферами людської діяльності; багато завдань і процесів, які сприяють проведенню **протимінної діяльності**, мають відповідний стандарт. Перелік стандартів і керівництв ISO наводиться в каталозі ISO [www.iso.ch/infoe/catinfo/html].

Примітка: Було розроблено переглянуті стандарти протимінної діяльності з метою забезпечення їх сумісності зі

стандартами і керівництвами ISO. Впровадження формату і формулювань ISO надає ряд значних переваг, включаючи уніфікацію компонування, використання визнаної в міжнародних масштабах термінології і більш широке прийняття цих стандартів міжнародними, національними та регіональними організаціями, які традиційно використовують серії стандартів і керівництв ISO.

3.155.

Машина вторгнення (intrusive machine)

(2007 рік)

У контексті *протимінної діяльності*, цей термін відноситься до ... **машини**, спроектованої для роботи всередині **небезпечної зони**, в той час як термін «**машина без вторгнення**» відноситься до техніки, створеної для роботи на вже **розчищеній або відомій як безпечна ділянці**, коли її **механічний інструмент** працює в **небезпечній зоні**.

3.156.

Попередня оцінка інвестицій (investment appraisal)

Процес визначення цілей витрат, виявлення альтернативних шляхів досягнення цих цілей і оцінки способів одержання оптимальної віддачі від вкладених коштів.

[К]

3.157.

Головні інформатори (key informants)

(2009 рік)

Всі чоловіки, жінки та діти, які володіють відносно повною інформацією про небезпечні зони в районі і навколо їхньої громади.

Примітка: Головними інформаторами можуть бути, окрім усього іншого, керівники громади, особи, зачеплені мінною проблематикою, шкільні вчителі, релігійні діячі та ін.

[L]

3.158.

Боєприпаси сльозоточивої дії (lachrymatory ammunition)

Боєприпаси сльозоточивої дії містять хімічні сполуки, призначені для виведення з ладу викликанням нетривалої сльозотечі або запалення слизової оболонки очей.

3.159.

Вивільнення земель (land release)

(2013 рік)

У контексті *протимінної діяльності*, цей термін описує процес докладання всіх розумних зусиль для виявлення, визначення, і видалення будь-яких наявних підозрюваних **мін / ВЗВ** шляхом **нетехнічного обстеження, технічного обстеження та/або очищення/розмінування**. Критерії «всіх розумних зусиль» визначає **НОПМД**.

3.160.

Лист про згоду (letter of agreement)

(2004 рік)

Спрощена форма контракту, де викладаються основні положення угоди без зазначення всіх подробиць. Ця форма може використовуватися в якості попереднього документа, який передує укладенню офіційного контракту або, в деяких випадках, вона може використовуватися замість більш формального контракту.

3.161.

Ліцензія (licence)

(2004 рік)

У контексті *протимінної діяльності*, цей термін означає ... свідоцтво, яке видається представництвом **НОПМД** стосовно можливості або придатності об'єкта. Наприклад, ділянка для знищення боєприпасів може отримати ліцензію на проведення вибухів певної граничної потужності, а райони зберігання вибухових речовин можуть бути ліцензовані для певних типів та кількостей боєприпасів. **Організації з розмінування** отримують організаційну або операційну **акредитацію** від органу з акредитації, уповноваженого **НОПМД**.

3.162.

Зв'язок протимінної діяльності з розвитком (ЗПМДР) (Linking Mine Action with Development (LMAD))

(2009 рік)

Див. «Комплексна протимінна діяльність та розвиток».

3.163.

Місцеві вимоги (local requirement)

Продуктивність і робочі характеристики запропонованого **обладнання**, які відображають місцеві екологічні умови, методи роботи і експлуатаційні вимоги.

3.164.

Утилізація в контексті матеріально-технічного забезпечення (logistic disposal)

(2004 рік)

У контексті **гуманітарного розмінування** цей термін відноситься до ... усунення **боєприпасів** та **вибухових речовин із запасів** з використанням різних методів (які не обов'язково передбачають **знищення**). Утилізація в контексті матеріально-технічного забезпечення може, як вимагати так і не вимагати використання **Процедури забезпечення знешкодження (ПЗЗ)**.

3.165.

Розмір ділянки (lot size)

У контексті **гуманітарного розмінування** цей термін відноситься до ... ділянки (що складається з певної кількості квадратних метрів **очищеної землі**), представленої для проведення **інспекції**.

[M]

3.166.

Склад (magazine)

(2013 рік)

У контексті **протимінної діяльності** термін «**склад**» означає будь-яку будівлю, споруду або контейнер, затверджені для зберігання в них вибухових матеріалів. Див. «Сховище вибухових речовин» (МТКБ 01.40).

3.167.

Ремонтпридатність (maintainability)

(2009 рік)

Властивість **обладнання**, компонента або субкомпонента за певних умов експлуатації зберігати свої параметри або бути відновленим до певного стану, під час технічного обслуговування співробітниками, що володіють певним рівнем навичок, за визначених умов та з використанням призначених процедур та ресурсів.

3.168.

Маркування (marking)

Впровадження певного заходу або сукупності заходів з метою виявлення місця розташування **небезпеки** або меж **небезпечної зони**. Ці заходи можуть включати в себе використання знаків, міток фарбою та ін. або спорудження фізичних бар'єрів.

3.169.

Система маркування (marking system)

Узгоджена система **маркування небезпек** або **небезпечних зон**.

3.170.

Операції механічного розмінування (mechanical demining operations)

(2007 рік)

Термін відноситься до використання **машин** в операціях розмінування, та може включати в себе поодинокі **машину**, що використовує одне **механічне знаряддя**, одиночну машину, що використовує різні знаряддя або декілька машин, які використовують ряд знарядь.

3.171.

Механічні знаряддя (mechanical tools)

(2007 рік)

Робочий компонент (або компоненти), що приєднується до **машини**, на зразок тралів, культиваторів, грохотів, котків, екскаваторів, плугів, магнітів та ін. Одна машина може використовувати низку різних **знарядь**, які можуть бути стаціонарними або взаємозамінними.

3.172.

Допоміжний медичний персонал (medical support staff)

(2009 рік)

Чоловіки та жінки з співробітників **організацій з розмінування**, призначені, навчені та оснащені всім необхідним для надання першої невідкладної та більш серйозної медичної допомоги співробітникам груп **розмінування**, які отримали тілесні ушкодження в результаті **нещасного випадку**.

3.173.

Меморандум про взаєморозуміння (МПВ) (Memorandum of Understanding (MOU))

Документ, який використовується для полегшення ситуації або операції, коли немає наміру визначити формальні права та зобов'язання за міжнародним правом, однак є намір викласти важливі зобов'язання в такій формі, щоб вони не мали обов'язкової юридичної сили.

3.174.

Міна (mine)

Бойовий припас, призначений для установки під землею, на землі або поруч з землею або іншою поверхнею з метою вибуху внаслідок присутності, наближення або контакту з людиною або транспортним засобом. [КЗППМ].

3.175.

Нещасний випадок, пов'язаний з міною (mine accident)

Нещасний випадок, що стався поза межами **майданчика для розмінування** внаслідок спрацьовування **міни** або **ВЗВ** (див. **нещасний випадок під час розмінування**).

3.176.

Протимінна діяльність (mine action)

(2009 рік)

Види діяльності, спрямовані на скорочення масштабів соціального, економічного та екологічного **впливу мін** та **ВЗВ** / включаючи **босприпаси, що не вибухнули**.

Примітка: Протимінна діяльність полягає не лише в розмінуванні; вона також стосується людей та товариств та того, як на них впливає забруднення території наземними мінами та ВЗВ. Завданням протимінної діяльності є зменшення ризику, створеного наземними мінами та ВЗВ до рівня, при якому люди зможуть жити в безпеці, та при якому економічний, соціальний розвиток та охорона здоров'я можуть здійснюватися без обмежень, викликаними забрудненням від мін та ВЗВ, з можливістю врахування різних потреб постраждалих. Протимінна діяльність складається з п'яти груп взаємодоповнюючих видів діяльності:

- a) Інформування про мінну небезпеку (ІМН);
- b) Гуманітарне розмінування, тобто, розвідка наявності мін та ВЗВ, складання карт, маркування та очищення / розмінування;
- c) Надання допомоги постраждалим, включаючи реабілітацію та відновлення;
- d) Знищення запасів; а також
- e) Агітаційно-просвітницька робота проти використання ППМ.

Примітка: Необхідно провести цілу низку дозвільних заходів для надання підтримки здійсненню п'яти компонентів протимінної діяльності, включаючи оцінку і планування, мобілізацію і визначення порядку черговості використання ресурсів, управління інформацією, розвиток професійних навичок фахівців та підготовку керівних кадрів, **контроль якості (КЯ)** та застосування ефективного, відповідного та безпечного обладнання.

3.177.

Центр з розмінування (ЦЗР) (Mine Action Centre (MAC))

Координаційний центр з проведення протимінних операцій (КЦПО) (Mine Action Coordination Centre (MASS))

(2009 рік)

Організація, яка від імені **Національного органу протимінної діяльності**, там, де вона існує, як правило, відповідає за проведення планування, координування, нагляду, а в деяких випадках і здійснення проектів протимінної діяльності. Для національних програм з розмінування, ЦЗР / КЦПО зазвичай діє як оперативний офіс **НОПМД**.

3.178.

Координаційний центр з проведення протимінних операцій (КЦПО) (Mine Action Coordination Centre (MASS))

Див. «Центр з розмінування» (ЦЗР) (Mine Action Centre (MAC))

3.179.

Організація з питань протимінної діяльності (mine action organisation)

(2009 рік)

Цей термін відноситься до будь-якої організації (урядового органу, військового відомства, комерційної організації або НУО / громадської організації) відповідальної за здійснення проектів або завдань протимінної діяльності. Організація з питань протимінної діяльності може бути генеральним **підрядником**, субпідрядником, консультантом або агентом.

3.180.

Поінформованість про міни (mine awareness)

(2004 рік)

Див. **Інформування про мінну небезпеку (IMH). (Mine Risk Education (MRE))**

3.181.

Очищення від мін (mine clearance)

Видалення мін та ВЗВ з визначеної зони до досягнення заздалегідь узгодженого стандарту.

3.182.

Собака/собаки мінно-розшукової служби (CMPC) (Mine Detection Dog (s) (MDD))

Собака, навчена та яку використовують для виявлення мін, ВЗВ та інших **вибухових** пристроїв.

3.183.

Вільний від мін (mine free)

(2004 рік)

Термін, який можна застосовувати до ділянки, яка отримала свідоцтво як ділянка, вільна від мін на задану глибину. Термін також застосовується до країни або ділянки, де немає проблем, пов'язаних із забрудненням мінами.

3.184.

Інцидент, пов'язаний з мінами (mine incident)

Інцидент, що стався поза територією майданчика для розмінування, включаючи небезпеку, пов'язану з присутністю мін або ВЗВ (Див. «Інцидент під час розмінування» (demining incident)).

3.185.

Ризик, пов'язаний з мінами (mine risk)

(2004 рік)

Ймовірність та серйозність нанесення тілесних ушкоджень та заподіяння шкоди майну або навколишньому середовищу в результаті ненавмисної **детонації міни** або **ВЗВ**. [За матеріалами Керівництва ISO 51: 1999 (E)]

3.186.

Інформування про мінну небезпеку (IMH) (Mine Risk Education (MRE))

(2009 рік)

Види діяльності, спрямовані на зниження ризиків, пов'язаних з отриманням тілесних ушкоджень в результаті підриву на мінах / ВЗВ завдяки поліпшенню обізнаності чоловіків, жінок та дітей про мінну небезпеку в залежності від різного ступеню вразливості, ролей та потреб і шляхом пропагування змін у поведінці, включаючи поширення **інформації для населення, освіти та навчання**, а також завдяки **зв'язку з громадами з питань протимінної діяльності**.

3.187.

Зменшення ризику, пов'язаного з мінами (mine risk reduction)

(2004 рік)

Дії, які знижують ймовірність і серйозність нанесення тілесних ушкоджень та заподіяння шкоди майну або навколишньому середовищу [за матеріалами Керівництва ISO 51: 1999 (E)]. Зменшення ризику, пов'язаного з мінами, можна досягнути шляхом здійснення фізичних заходів, таких як **очищення**, огорожування або маркування, або за допомогою зміни моделей поведінки, завдяки **ІМН**.

3.188.

Знак мінної небезпеки (mine sign)

Знак, який при його установці в якості елемента **системи маркування**, створений для попередження населення про присутність мін.

3.189.

Замінований район (mined area)

Ділянка, яка є небезпечною внаслідок наявності або підозри на наявність на ній **мін**. [КЗППМ]

3.190.

Мінне поле (minefield)

Ділянка землі, що містить **міни**, встановлені в певному порядку або довільно. (Публікація ОЗС-6 НАТО) [AAR-6]

3.191.

Моніторинг (monitoring)

(2009 рік)

Стосується безперервної функції систематичного збору даних згідно з визначеними показниками з метою надання керівництву і основним зацікавленим учасникам триваючого проекту, програми або політики показниками рівня перебігу та досягнутих завдань, а також перебіг використання виділених на це коштів. (ОЕСР / ЦЗР)

3.192.

Орган моніторингу (monitoring body)

Організація, яка зазвичай є складовим елементом **НОПМД**, відповідальна за управління національною системою моніторингу та за її впровадження.

3.193.

Організація ІМН (MRE organisation)

(2009 рік)

Будь-яка організація, включаючи урядові установи, неурядові організації та громадські організації (наприклад, жіночі союзи, молодіжні організації, товариство Червоного Хреста і Червоного Півмісяця та ін.), комерційні структури та військові підрозділи (включаючи миротворчі сили), які займаються реалізацією проектів або завдань в області ІМН. Організація ІМН може бути генеральним підрядником, субпідрядником, консультантом або агентом. Термін «Підрозділ ІМН» відноситься до елемента організації, яка, незалежно від її назви, має акредитацію на проведення одного або декількох конкретно визначених видів діяльності ІМН, на зразок проекту з інформування громадськості, освітнього проекту на базі навчальних закладів або проектів з оцінки зв'язку зі громадами щодо протимінної діяльності.

3.194.

Партнер ІМН (MRE partner)

(2004 рік)

установа або агент в рамках враженої мінами громади, які можуть працювати з Організацією ІМН з метою координування, розробки і здійснення проекту ІМН.

3.195.

Бойовий припас (munition)

Закінчений пристрій, начинений **вибуховими речовинами**, порохами, піротехнічними матеріалами, запалювальним (капсульним) складом, або ядерним, біологічним чи хімічним матеріалом для застосування у військових операціях, включаючи **підірвні роботи**. (Публікація ОЗС-6 НАТО) [AAR-6]

Примітка: В загальному користуванні, термін "боєприпаси" (множ.) може стосуватися військового спорядження, вибухових речовин та обладнання.

[N]

3.196.

Національний орган (national authority)

(2004 рік)

У контексті **знищення запасів** цей термін означає ... урядові відомства, організації або установи в кожній країні, обов'язки яких полягають у регулюванні, управлінні та координуванні знищення запасів.

3.197.

Національний орган з питань протимінної діяльності (НОПМД) (National Mine Action Authority (NMAA))

(2009 рік)

Урядова агенція, часто міжвідомчий комітет, в країні, враженій мінами, на який покладено відповідальність за регулювання, управління і координування питань **протимінної діяльності**.

Примітка: За відсутності **НОПМД** може виявитися необхідним та доречним для ООН, або іншого визнаного міжнародного органу, взяти на себе кілька згаданих обов'язків або всі згадані обов'язки, та виконання деяких

або всіх функцій ЦЗР або, значно рідше, функції НОПМД.

3.198.

Знешкодити (neutralise)

Дія з повторного встановлення запобіжних пристроїв (на зразок чеки або шпильки) у **вибуховий** пристрій з тим, щоб виключити спрацьовування детонатора або запальника.

Примітка: Це не робить вибуховий пристрій повністю безпечним, оскільки видалення запобіжних пристроїв негайно зробить такий пристрій знову активним (див., «**Знешкодження**»).

Примітка: **Міна** вважається знешкодженою коли її, за допомогою зовнішніх засобів, було приведено у такий стан, в якому вона не здатна спрацьовувати при проходженні цілі, хоча вона може залишатися небезпечною у поведженні (AAP-6)

3.199.

Матеріал, що не дає іскор (non-sparking material)

(2004 рік)

матеріал, який не утворює іскри під час удару інструментами, камінням або коли сам матеріал стикається з твердими поверхнями.

3.200.

Нетехнічне обстеження (розвідка) (Non-technical Survey)

(2013 рік)

Збирання та аналіз даних, без використання технічних засобів, про присутність, тип, розподіл та оточення місць забруднення мінами / ВЗВ, з метою кращого визначення того, де є забруднення мінами / ВЗВ, а де його немає, і для підтримки визначення пріоритетності звільнення земель і процесів прийняття рішень шляхом надання доказів.

[O]

3.201.

Операційний аналіз (OA) (Operational Analysis (OA))

Операційне дослідження (operational research)

(2009 рік)

область досліджень, в якій застосовується науково обґрунтований кількісний і якісний аналіз для надання допомоги в опрацюванні управлінських рішень стосовно операцій.

3.202.

Операційне дослідження (operational research)

див. **Операційний аналіз (OA)**

3.203.

Результат роботи (output)

(2009 рік)

у контексті **оцінки протимінної діяльності** цей термін означає... продукти, засоби виробництва і послуги, які отримано в результаті втручання з боку протимінної діяльності. Результатами також можуть бути зміни, отримані в результаті втручання, які є актуальними для досягнення кінцевих результатів (на зразок розвитку місцевих можливостей).

3.204.

Кінцевий результат (outcome)

(2009 рік)

у контексті **оцінки протимінної діяльності** цей термін означає... ймовірні або досягнуті короткострокові і середньострокові наслідки втручання. Кінцеві результати пов'язані з «результативністю» відповідного втручання.

[P]

3.205.

Деревинно-стружкова плита (particle board)

(2009 рік)

композитна плита, виготовлена з дрібних часток деревини, з'єднаних між собою; часто використовується як шаблон для випробування проникнення **машин розмінування** у ґрунт.

3.206.

Постійна система маркування (permanent marking system)

система маркування, що має необмежений період використання і, зазвичай, вимагає обслуговування (див. **тимчасова система маркування**).

3.207.

Засоби індивідуального захисту (ЗІЗ) (Personal Protective Equipment (PPE))

все спорядження та одяг призначені забезпечити захист, призначені для носіння або використання працівником під час роботи та захисту його від одного чи кількох **ризиків**, що загрожують його **безпеці** або **здоров'ю**.

3.208.

Пілотне випробування (pilot test)

Процес, що передує широкомасштабному збиранню даних, призначений для того, щоб всі елементи проекту розвідки, на зразок розгортання команди, збирання даних, звітності та управління, функціонували так, як заплановано.

3.209.

Політика (policy)

(2009 рік)

визначає призначення та цілі організації, а також визначає правила, стандарти і принципи діяльності, якими керується організація у досягненні цих цілей.

3.210.

Оцінка після очищення території (post clearance assessment)

(2009 рік)

обстеження з метою оцінки результативності та ефективності планування **протимінної діяльності**, **встановлення пріоритетів** та процесів виконання з метою підвищення продуктивності та результативності протимінної діяльності, моніторингу використання земель після очищення, забезпечення ясності, прозорості і правильного здійснення процесів встановлення пріоритетів, а також надання допомоги у виявленні проблем, з якими стикаються громади у трансформуванні результатів протимінної діяльності (наприклад, очищеної землі) у кінцеві результати стабільного економічного розвитку.

3.211.

Інспекція після очищення території (post clearance inspection)

(2004 рік)

у контексті гуманітарного розмінування цей термін означає... процес вимірювання, вивчення, випробування чи іншого порівняння зразка **очищеної території** з вимогами щодо **очищення** території.

3.212.

Післяпроектні послуги (ППП) (Post Design Services (PDS))

додаткові послуги на зразок постійної розробки та модифікації **обладнання** після його **приймання**.

Примітка: ППП можуть використовуватися після початкового контракту для оновлення обладнання відповідно до зміни обставин і вимог.

3.213.

Попередня розробка (ПР) (Preliminary Development (PD))

(2004 рік)

планувальні, інженерно-конструкторські роботи, необхідні для розвідки областей технічної невизначеності і надання детальних оцінок щодо тривалості та витрат, перш ніж буде прийнято рішення перейти до **повномасштабної розробки**.

Примітка: Під час ПР має існувати гнучкий взаємозв'язок між технічними специфікаціями та експлуатаційними вимогами.

3.214.

СВП з натискною пластиною (СВПНП) (Pressure Plate IAD (PPIED))

(2014 рік)

СВП зі спусковим механізмом, який спрацьовує під час замикання об'єктом електричного кола докладанням або зняттям тиску у попередньо визначеному напрямку. Багато які з СВП з підривом від тиску вибухають у випадку стискання натискних пластин під вагою транспортного засобу, який по них проїжджає, або коли пластини стискаються ногою бійця.

3.215.

Попереднє дослідження (preliminary study)

дослідження для надання уявлення про практичну здійсненність ідеї з точки зору технічних можливостей і витрат.

3.216.

Попередній тест (pre-test)

процес на початку обстеження для перевірки ясності й відповідності стосовно вибраного інструментарію обстеження.

3.217

Капсуль (primer)

закінчений **бойовий припас**, який встановлюється в гільзу або підрильний механізм і забезпечує запалювання порохового заряду.

3.218.

Довіритель (principal)

(2004 рік)

організація, що укладає з іншою організацією контракт на виконання необхідного заходу **протимінної діяльності**. Принципалом може бути **донор**, **НОПМД**, організація, що виступає від імені НОПМД, комерційна організація чи будь-яка юридична особа, що зацікавлена у проведенні протимінної діяльності і залучає для виконання цієї роботи організацію з протимінної діяльності.

3.219.

Визначення пріоритетів (priority-setting)

(2009 рік)

процес прийняття рішення щодо того, які завдання повинні бути виконані першими, з огляду на обмежені ресурси і час. Визначення пріоритетів стосується всіх аспектів протимінної діяльності (інформування про мінну небезпеку (ІМН), звільнення території, знищення запасів вибухових речовин та інформаційно-пропагандистська діяльність).

3.220.

Закупівля (procurement)

процес досліджень, розробки і виробництва або купівлі, який призводить до приймання **обладнання** як такого, що придатне для використання, і який продовжується наданням запасних частин і **післяпроектних послуг** (ППП) протягом усього терміну служби обладнання.

3.221.

Зондування щупом (prodding)

процедура, що застосовується у процесі **розмінування**, у ході якої ґрунт зондується з метою виявлення присутності **мін** та / або **ВЗВ** під поверхнею землі (див. **підкопування**).

3.222.

Програма (programme)

(2009 рік)

група проектів або заходів, управління якими здійснюється скоординовано для забезпечення переваг, які були б неможливими або не були б такими економічно ефективними, якби проектами та / або контрактами управляли б незалежно.

3.223. Проект (project)

(2004 рік)

зусилля, в межах яких людські, матеріальні та фінансові ресурси організують для виконання унікального змісту й обсягу робіт відповідно до певної специфікації, в межах обмежень вартості й часу, з тим, щоб досягти позитивної зміни, яка визначається кількісними і якісними параметрами.

3.224.

Управління проектом (project management)

(2004 рік)

процес, завдяки якому проект доводиться до завершення.

3.225.

Реактивне пальне/порох (Propellant)

вибухова речовина інтенсивного горіння, що використовується для реактивного руху.

речовина, що використовується для руху об'єкта прикладанням рушійної сили. Це може як включати, так і не включати деякі форми хімічних реакцій. Воно може бути газоподібним, рідким або твердим до настання хімічної реакції. Хімічні види ракетного палива найбільш часто застосовуються для доставки **боєголовок боєприпасів**.

Самостійна речовина або суміш з іншою речовиною, яка може використовуватися для хімічного створення газів з контрольованою швидкістю, необхідною для створення рушійної сили.

Примітка 1: Ракетне паливо / порох також може використовуватися в якості компонентів створення димових шашок або інших предметів спорядження.

3.226.

Захисний засіб (protective measure)

засоби, що використовуються для зменшення **ризиків**. [Настанова 51 ISO:1999(E)]

3.227.

Протокол V (Protocol V)

(2007 рік)

Протокол V до **КЗЗ** щодо **вибухонебезпечних залишків війни**.

Примітка: Згідно з Протоколом V, держави-учасники і сторони збройного конфлікту зобов'язані провести заходи з очищення територій від ВЗВ, їх видалення і знищення (ст. 3), а також реєструвати, вести і передавати інформацію щодо використання або залишення вибухонебезпечних предметів (ст. 4). Вони також зобов'язані вжити всіх можливих запобіжних заходів для захисту цивільного населення (ст. 5), а також гуманітарних місій та організацій (ст. 6). Держави-учасники, які мають можливість це зробити, зобов'язані забезпечувати співпрацю і надавати допомогу в діяльності з маркування, очищення території від ВЗВ, їх видалення, знищення, а також допомоги постраждалим стосовно інших питань (ст. 7 і 8). Протокол V набув чинності 12 листопада 2006 року.

3.228.

Прототип (prototype)

обладнання, компонент або частина компонента, що якомога ближче відповідає кінцевій конструкції і стандарту виробництва.

Примітка: Прототипи використовуються для допомоги у розробці кінцевого стандарту для виробництва та / або для демонстрації роботи чи відповідності специфікаціям.

3.229.

Дистанційна перевірка (proximity verification)

діяльність щодо спостереження за **небезпечними районами, ураженими мінами / ВЗВ**, які були вказані під час співбесід з громадою.

Примітка: Спостереження обов'язково має проводитися з безпечного району та згідно з відповідними протоколами.

3.230.

Навчання населення (public education)

(2009 рік)

процес, спрямований на підвищення загального рівня інформованості про **небезпеки, пов'язані з мінами та ВЗВ**, шляхом інформування громадськості, використання офіційної і неофіційної систем освіти.

Примітка: Освіта населення є підходом до масового залучення громадськості, в межах якого доводиться інформація про безпеки, пов'язані з мінами та ВЗВ. Вона може набирати форми формальної чи неформальної освіти і може використовувати методи засобів масової інформації. Може існувати різниця у доступі до освіти між чоловіками, жінками, хлопцями і дівчатами. Вона може вплинути на доведення інформації про безпеки, пов'язані з мінами, і може вимагати застосування різних навчальних методів, сигналів і матеріалу.

Примітка: У надзвичайній ситуації, з огляду на обмеження часу і брак наявних даних, це є найбільш практичним засобом доведення інформації про заходи безпеки. В інших ситуація процес освіти може підтримувати діяльність щодо **зв'язків з громадою**.

2.231.

Розповсюдження інформації для населення (public information dissemination)

(2004 рік)

інформація стосовно ситуації з мінами і ВЗВ, яка використовується для інформування чи подання оновленої інформації чоловікам, жінкам та дітям. Така інформація може зосереджуватися на окремих питаннях, таких як дотримання вимог законодавства про заборону мін, або ж може застосовуватися для мобілізації громадської підтримки впровадження програми протимінної діяльності. Такі проекти, зазвичай, містять повідомлення щодо послаблення ризику, але також можуть використовуватися для пропагування національної політики протимінної діяльності.

3.232.

Якість (quality)

ступінь відповідності комплексу невід'ємних характеристик вимогам. (ISO 9000:2000)

[Q]

3.233.

Забезпечення якості (ЗЯ) (Quality Assurance (QA))

(2005 рік)

елемент процесу управління якістю (УЯ) щодо надання впевненості у тому, що вимоги до якості будуть дотримані. (ISO 9000:2000)

Примітка: Метою забезпечення якості у процесі гуманітарного розмінування є підтвердження того, що управлінські практики та операційні процедури розмінування є належними, застосовуються та досягають заявленої вимоги у безпечний, результативний та ефективний спосіб. Внутрішній процес забезпечення якості буде здійснюватися самими організаціями з розмінування, але, окрім того, мають проводитися зовнішні інспекції зовнішнім моніторинговим органом.

3.234.

Контроль якості (КЯ) (Quality Control (QC))

елемент процесу управління якістю, зосереджений на забезпеченні дотримання вимог щодо якості. (ISO 9000:2000)

Примітка: КЯ стосується проведення інспекції готового продукту. У випадку гуманітарного розмінування, «продуктом» є безпечна очищена/розмінована територія.

3.235.

Управління якістю (УЯ) (Quality Management (QM))

скоординовані заходи керівництва і контролю в організації стосовно якості. (ISO 9000:2000)

[R]

3.236.

Радіокерований СВП (РКСВП) (Radio Controlled IED (RCIED))

(2014 рік)

СВП, який підривається електронним шляхом у безпроводний спосіб з використанням передавача та приймача (тобто, персональним мобільний радіозв'язок (ПМР), мобільний телефон, бездротовий телефон, пейджер та ін.)

3.237.

Випадкова вибірка (random sampling)

вибір зразків за допомогою процесу, який передбачає рівні шанси вибору кожного з об'єктів. Використовується як об'єктивний і неупереджений метод вибору районів для проведення випробувань.

3.238.

Растрові дані (raster data)

використання уявної сітки клітин для відображення ландшафту. Пункти рельєфу вводяться в пам'ять як окремі колонки / рядки сітки; лінії визначаються за допомогою серій пов'язаних клітин, а райони вирізняються як всі клітини, що складають елемент рельєфу.

3.239.

RDX Гексоген (циклотриметилентринитрамин 1, 3, 5) (RDX (1, 3, 5-triazacyclohexane))

(2005 рік)

гексоген (RDX) є ще однією вибуховою речовиною військового призначення, що широко використовується як вибухова речовина у багатьох формулах боеприпасів. Гексоген має порівняно низьку чутливість та має високу хімічну стабільність, хоча й нижчу, ніж ТНТ. З чистим і сухим гексогеном ніколи не працюють, з огляду на

небезпеку випадкового **вибуху**. Він використовується як елемент вибухових сумішей, особливо пластичної вибухівки.

3.240.

Обґрунтовано очікуване неправильне використання (reasonably foreseeable misuse)

(2004 рік)

використання продукту, процесу чи послуги у спосіб, що не передбачався постачальником, але який може бути наслідком легко прогнозованої людської поведінки. [Настанова 51 ISO:1999(E)]

3.241.

Розпізнавальний об'єкт (recognition piece)

(2004 рік)

металевий об'єкт, який підкладається під предмети, що підлягають випробуванню, для можливості їх розпізнавання за допомогою металошукача.

3.242.

Зменшена територія (м²) (reduced land (m²))

(2013 рік)

певний район, який визнаний таким, що не містить доказів наявності **мін / ВЗВ**, після проведення **технічного обстеження** підозрюваних небезпечних районів (**ПНР**) і та зони підтвердженої безпеки (**ЗПН**).

3.243.

Орієнтир (reference point)

Помітний об'єкт місцевості (landmark)

Нерухомий орієнтир на деякій відстані поза межами небезпечного району. Він має бути добре помітним об'єктом на місцевості, який легко впізнати (наприклад, перехрестя доріг або міст) і який можна використовувати для допомоги в орієнтації під час руху до одного чи кількох **реперів**.

Примітка: У міжнародній практиці їх також часто називають геодезичними пунктами, коли вони стосуються попередньо виявленого у ході геодезичної розвідки місця, такого як триангуляційний пункт.

3.244.

Система управління реляційною базою даних (СУРБД) (Relational Database Management System (RDMS))

на відміну від єдиної таблиці з численними полями для кожного введеного запису, СУРБД використовує ідентифікаційні коди для пов'язування багатьох таблиць даних. Коди, що використовуються, встановлюють зв'язки між таблицями даних. СУРБД є дуже ефективними для управління великими обсягами даних і дають змогу проведення детальних запитів для визначення зв'язків між даними, зібраними на основі різних записів.

3.245.

Актуальність (relevance)

(2009 рік)

у контексті оцінки протимінної діяльності цей термін означає...ступінь відповідності цілей проекту, програми чи політики вимогам бенефіціара, потребам країни, глобальним пріоритетам та політикам донора.

3.246.

Надійність (reliability)

здатність **обладнання**, компонента чи субкомпонента виконувати потрібну функцію за вказаних умов протягом вказаного періоду часу.

3.247.

Достовірна інформація (для протимінної діяльності) (reliable (mine action) information)

(2009 рік)

інформація, що вважається прийнятною Національним органом з питань протимінної діяльності (**НОПМД**) для проведення операцій **розмінування**.

3.248.

Процедура знешкодження (ПЗ) (Render Safe Procedure (RSP))

Застосування спеціальних методів та інструментів знешкодження вибухонебезпечних предметів (**ЗВП**) для переривання функціонування або відділення суттєвих компонентів для виключення несанкціонованої детонації.

3.249.

Залишковий ризик (residual risk)

ризик, який залишається після виконання всіх необхідних заходів для ідентифікації, визначення та видалення всіх наявних та підозрюваних мін/ВЗВ за допомогою нетехнічного обстеження, технічного обстеження та/або очищення.

3.250.

Ризик (risk)

поєднання ймовірності настання **шкоди** і серйозності такої **шкоди**. [Настанова 51 ISO:1999(E)]

3.251.

Аналіз ризику (risk analysis)

систематичне використання наявної інформації для ідентифікації **небезпек** та оцінки **ризiku**. [Настанова 51 ISO ([ISO Guide 51):1999(E)]

3.252. Загальна оцінка ризику (risk assessment)

загальний процес, який охоплює **аналіз ризику** й **оцінку ризику**. [Настанова 51 ISO:1999(E)]

3.253.

Кількісна оцінка ризику (risk evaluation)

процес, який ґрунтується на аналізі ризику для визначення того, чи досягнуто рівень **припустимого ризику**. [Настанова 51 ISO:1999(E)]

3.254.

Зменшення ризику (risk reduction)

дії щодо зниження ймовірності, негативних наслідків або того й іншого, пов'язаних з конкретним **ризиком**.

[S]

3.255.

Безпечний стан (safe)

(2009 рік)

відсутність ризику. Зазвичай, термін «припустимий ризик» є більш відповідним і точним.

Примітка: У контексті **боспринців**, термін «безпечний» стосується положення **підричника / детонатора / запала** «на запобіжнику».

3.256.

Безпека (safety)

зменшення ризику до припустимого рівня. [Настанова 51 ISO:1999(E)]

3.257.

Зразок (sample)

у контексті **гуманітарного розмінування** цей термін означає... одну одиницю площею 1,0 м² чи більшу її кількість, довільно вибраних на ділянці.

3.258.

Розмір зразка (sample size)

у контексті **гуманітарного розмінування** цей термін означає... число одиниць площею 1,0 м² у зразку.

3.259.

Вибірка зразків (sampling)

у контексті **гуманітарного розмінування** цей термін означає... певну процедуру, за допомогою якої частина або частини району **очищеної території** беруться для випробування, як такі, що є репрезентативними для всього такого району.

3.260.

План вибірки зразків (sampling plan)

у контексті **гуманітарного розмінування** цей термін означає... конкретний план, який вказує на число одиниць площею 1,0 м² з кожної ділянки, які мають перевірятися (розмір **зразка** або серія розмірів зразків), а також пов'язані з цим критерії визначення прийнятності такої ділянки (число випадків приймання і відмови у прийманні).

3.261.

Запах (scent)

розпізнавальний запах.

3.262.

Утворення вторинних осколків (secondary fragmentation)

утворення осколків при **вибуховій** події, які початково не були складовою частиною **міни / ВЗВ**.

3.263.

Механізм самознищення (self-destruction mechanism)

(2009 рік)

вбудований автоматично функціонуючий механізм, який є додатком до основного запальнового пристрою бойового припасу і який забезпечує знищення бойового припасу, в який він вбудований. (ККБ)

3.264.

Самознешкодження (self-neutralisation)

дія, спричинена за допомогою пристрою, що є невід'ємною частиною міни, який робить міну недіючою, але не обов'язково **безпечною** в поводженні. У наземних мін цей процес може бути зворотним. (Публікація ОЗС-6 НАТО) [AAP-6]

3.265.

Дані з розбивкою за статтю та віком (DPCB) (sex and age disaggregated data (SADD))

(2009 рік)

сукупність даних, яка містить детальну інформацію щодо статі та віку, і яка допомагає дізнатися, хто є постраждалими – чоловіки чи жінки, хлопці чи дівчата – і для кого з них ризик є найбільшим, і таким чином допомагає уникнути надання нецільових послуг. Дані про населення, уражене кризою, завжди повинні розподілятися за віком і статтю та іншими значущими факторами, такими як етнічна належність або релігія.

3.266.

Визначений район (specified area)

у контексті **гуманітарного розмінування** цей термін означає ... район, щодо якого було укладено контракт або домовленість щодо проведення діяльності з очищення від **мін** або **ВЗВ** так, як це визначає **НОПМД** або **організація**, що діє від його імені.

3.267.

Вказана глибина (specified depth)

у контексті **гуманітарного розмінування** цей термін означає ... глибину, на яку за контрактом або угодженням **вказаний район** має бути очищений від **небезпек, пов'язаних з мінами та ВЗВ** так, як це визначає **НОПМД** або **організація**, що діє від його імені.

3.268.

Заданий рівень якості (ЗРЯ) (Specified Quality Limit (SQL))

у контексті **гуманітарного розмінування** цей термін означає ... показник **якості**, який вимагається від операцій **очищення** території від мін.

Примітка: Для цілей приймання результатів процесу **вибірки зразків**, заданий рівень якості (ЗРЯ) є вказаною межею між тим, що може вважатися обґрунтованим як середній показник процесу, а що ні. Цей рівень має бути досяжним для виробника (**організації з розмінування**) але прийнятним для споживача (**НОПМД** або установи, що укладає контракт).

Примітка: У випадку **очищення території від мін і ВЗВ**, показник заданого рівня якості вказує на середній рівень забруднення (з точки зору числа невідповідних вимогам предметів на квадратний метр), досягнутий після тривалого і стабільного виконання процесу.

3.269.

Спонсор (sponsor)

спонсором **випробування обладнання** є орган, який вимагає проведення такого випробування.

Примітка: У більшості випадків спонсором є міжнародна організація, національні **ЦЗР**, **донор** або **організація з розмінування**.

3.270.

Стандарт (standard)

стандарт – це документована угода, що містить технічні специфікації чи інші точні критерії, які мають послідовно застосовуватися як правила, керівні принципи, або як визначення характеристик для забезпечення того, щоб матеріали, продукти, процеси і послуги, відповідали своєму призначенню.

Примітка: **Стандарти протимінної діяльності** спрямовані на підвищення безпеки й ефективності протимінної діяльності шляхом підтримки процедур і практик, яким віддається перевага, як на рівні штаб-квартири, так і на місцях. Щоб бути ефективними, стандарти повинні піддаватися визначенню, вимірюванню, бути досяжними і піддаватися перевірці.

3.271.

Стандартні оперативні процедури (СОП) (Standard Operating Procedures (SOPs))

Постійно діючі оперативні процедури (ПДОП) (Standing Operating Procedures (SOPs))

інструкції, що визначають метод, якому віддається перевага, або поточно застосовуваний метод виконання оперативного завдання чи заходу.

Примітка: Метою цих процедур є сприяння застосуванню визнаних і вимірюваних ступенів дисципліни, однаковості, послідовності й уніфікації в межах організації для покращення оперативної результативності і безпеки. СОП повинні відображати місцеві вимоги і обставини.

3.272.

Постійно діючі оперативні процедури (ПДОП) (Standing Operating Procedures (SOPs))

див. **Стандартні оперативні процедури (СОП) (Standard Operating Procedures (SOPs))**

3.273.

Перелік оперативних потреб (ПОП) (Statement of Operational Need (SON))

(2004 рік)

документ, в якому описуються оперативні потреби **користувача**.

Примітка: ПОП має готуватися **користувачем**, який визначив потреби, або **спонсором**, який виступає від імені користувача.

3.274.

Технічне завдання (ТЗ) (Statement of Requirement (SOR))

документ, в якому подається детальне викладення характеристик і робочих параметрів, які очікуються від обладнання на основі найкращого рішення.

3.275.

Опис завдань та результатів (ОЗР) (Statement of Tasks and Outputs (STO))

документ, який викладає потреби **користувача** у широкому сенсі, з описом завдань, які має виконувати обладнання, і ключових характеристик, з наголосом на результаті, а не на засобах його досягнення з тим, щоб дати змогу провести повний розгляд альтернативних рішень.

3.276.

Запаси (stockpile)

у контексті **протимінної діяльності** цей термін означає ... великі накопичені запаси вибухонебезпечних предметів (**ВНП**).

3.277.

Знищення запасів (stockpile destruction)

(2009 рік)

фізична процедура знищення, спрямована на постійне зменшення запасів вибухонебезпечних предметів.

3.278.

Суббосприпас (submunition)

будь-який **бойовий припас**, який для виконання свого завдання відділяється від материнського бойового припасу. (Публікація ОЗС-6 НАТО) [AAP-6]

Міни або боеприпаси, які є складовою касетної бомби (**КБ**), артилерійського снаряду чи боеголовки ракети.

3.279.

Геодезичний знак (survey marker)

(2004 рік)

тривкий і довговічний знак, який використовується для допомоги в управлінні позначеною і **очищеною територією** під час операцій **розмінування**.

3.280.

Постраждала особа (survivor)

(2012 рік)

чоловік, жінка або дитина, яким завдано шкоди в результаті нещасного випадку, пов'язаного з **міною, ВЗВ** або **касетним бойовим припасом**.

3.281.

Допомога постраждалим особам (survivor assistance)

див. **допомога жертвам (victim assistance)**

3.282.

Підозрюваний небезпечний район (ПНР) (Suspected Hazardous Area (SHA))

(2013 рік)

район, щодо якого існує обгрунтована підозра у забрудненні **мінами / ВЗВ** на підставі непрямих доказів присутності мін / ВЗВ.

3.283.

Екологічна та соціально-економічна стабільність (sustainability)

(2009 рік)

у контексті **оцінки протимінної діяльності** цей термін означає ... продовження дії вигід, одержаних внаслідок **втручання протимінної діяльності** після завершення надання основної допомоги.

3.284.

Систематичне розслідування (systematic investigation)

(2013 рік)

систематичний процес застосування **технічного обстеження** у районах **ПНР / РНР**. Цей процес, як правило, застосовується у тих випадках, коли в межах ПНР / РНР немає районів, в яких з більшою ймовірністю аніж в інших районах можуть знаходитися міни / ВЗВ.

[T]

3.285.

Цільове розслідування (targeted investigation)

(2013 рік)

розслідування під час **технічного обстеження** певних районів в межах ПНР / РНР, які з більшою ймовірністю можуть містити міни / ВЗВ.

3.286.

Ідентифікаційний номер завдання (ІН) (task identification number (ID))

унікальний номер, який використовується для позначення **небезпечного району**. Ідентифікаційні номери завдань призначаються **НОПМД**.

3.287.

Технічне обстеження (technical survey)

(2013 рік)

означає збирання та аналіз даних (з використанням належних технічних засобів) про присутність, тип, розподіл та оточення місць забруднення мінами / ВЗВ, для кращого визначення наявності або відсутності забруднення мінами / ВЗВ і для підтримки визначення пріоритетності розблокування земель та процесів прийняття рішень шляхом надання доказів.

3.288.

Випробування (test)

визначення однієї чи більше характеристик відповідно до певної процедури. (ISO 9000:2000)

3.289.

Випробування і оцінка (BiO) (Test and Evaluation (T&E))

заходи, пов'язані з випробуванням апаратного та програмного забезпечення.

Примітка: Ці заходи охоплюють формулювання і використання процедур і стандартів, зведення та опрацювання даних, а також якісну та кількісну оцінку результатів **випробування** та опрацьованих даних на відповідність критеріям на зразок визначених **стандартів та специфікацій**.

3.290.

Випробувальний майданчик (test site)

(2005 рік)

майданчик, на якому підготовлений ряд випробувальних квадратів або проходів для проведення випробувань в межах операційної акредитації команд собак мінно-розшукової служби (СМРС).

3.291.

Захищений від крадіжки (theft resistant)

(2004 рік)

конструкція, призначена утримати від проникнення та / або створити труднощі при спробі незаконного проникнення до об'єктів, які використовуються для зберігання вибухових речовин.

3.292.

СВП з годинниковим механізмом (Time Activated IED)

(2014 рік)

Різновид СВП з вимикачем, який спрацьовує після встановленого часу. Широко застосовується проти інфраструктурних цілей.

3.293.

ТНТ (2, 4, 6, тринітролуол) (TNT (2, 4, 6 Trinitrotoluene))

одна з найбільш широко використовуваних військових бризантних **вибухових речовин**. TNT є дуже стабільним, негігроскопічним і порівняно нечутливим до поштовхів, тертя, ударів та електростатичної енергії. TNT є найбільш широко розповсюдженим типом вибухової речовини для спорядження **мін та боєприпасів**.

3.294.

Припустимий ризик (tolerable risk)

ризик, який приймається у певному контексті на основі поточних цінностей суспільства. [Настанова 51 ISO:1999(E)]

3.295.

Пробні випробування (trial)

організована системно серія **випробувань**, окремі результати якої дають загальну оцінку компонента, **обладнання** чи системи.

3.296.

Триангуляція (triangulation)

(2009 рік)

у контексті оцінки протимінної діяльності цей термін означає ... використання численних теорій, джерел або типів інформації, або типів аналізу для перевірки й обґрунтування певної оцінки. Джерелами інформації не обов'язково мають бути люди; такі джерела охоплюють документи, мапи, фотографії, супутникові зображення тощо.

3.297.

Поворотний пункт/показчик повороту (turning point)

(2004 рік)

Нерухомий наземний об'єкт, який вказує на зміну напрямку периметра **небезпечного району**. Він повинен бути чітко позначений і зареєстрований. Для позначення всіх поворотних пунктів для всіх довгострокових майбутніх орієнтирів слід використовувати заглиблені в землю металеві предмети.

[U]

3.298.

Малогабаритний бойовий припас, що не вибухнув (unexploded bomblet)

(2009 рік)

один з малогабаритних боєприпасів, які було розкидано, скинуто чи іншим чином відділено від касети і який не вибухнув так, як планувалося. (ККБ)

3.299.

Вибухонебезпечні предмети, що не вибухнули (ВНВ) (Unexploded Ordnance (UXO))

Вибухонебезпечний предмет (ВНП), підготовлений до використання або використаний шляхом встановлення капсуля, запала / підричника / детонатора, переведення в бойове положення або іншим чином. Він міг бути

вистрілений, скинутий, запущений або випущений, який проте не вибухнув або через несправність в конструкції, або з будь-якої іншої причини.

3.300.

Суббоеприпаси, що не вибухнули (unexploded submunition)

(2009 рік)

один з вибухових суббоеприпасів, які було розкидано або вивільнено, чи іншим чином відділено від касетного бойового припасу, який не вибухнув так, як планувалося. (ККБ)

3.301.

Розцінка (unit rate)

(2004 рік)

тарифи, узгоджені і прийняті для конкретно оцінених видів і обсягів діяльності, вказаних у контракті.

3.302.

Служба ООН з питань протимінної діяльності (ЮНМАС) (United Nations Mine Action Service (UNMAS))

(2004 рік)

координаційний центр в межах системи ООН щодо всіх питань, пов'язаних з протимінною діяльністю.

Примітка: ЮНМАС є установою у структурі Секретаріату ООН, яка відповідає перед міжнародною спільнотою за розробку і підтримку стандартів МСПМД (IMAS).

Примітка: ЮНІСЕФ є координаційним центром для діяльності з інформування про мінну небезпеку (ІМН) в межах керівних принципів загальної координації ЮНМАС.

3.303.

Користувач (user)

(2009 рік)

чоловік, жінка чи організація, які будуть експлуатувати обладнання.

Примітка: Для цілей протимінної діяльності, користувач також може визначатися як «змішаний орган інформованих і авторитетних експертів у питаннях потреб національних комерційних та неурядових користувачів сьогодні та у майбутньому».

[V]

3.304.

Валідація (validation)

акт ратифікації, що має місце після завершення процесу верифікації.

3.305.

СВП у транспортному засобі (СВПТЗ) (Vehicle Borne IED (VBIAD))

СВП, який доставляється будь-яким невеликим наземним транспортним засобом (наприклад, легковим автомобілем, мотоциклом, мопедом, велосипедом та ін.), або який слугує засобом маскування для вибухових предметів з пристроєм для ініціації вибуху.

3.306.

Векторні дані (vector data)

використання координат X, Y для визначення місцеположення трьох основних типів елементів рельєфу: пункти, лінії і райони.

Примітка: Пункти (міста, місця інцидентів та ін.) представлені однією парою координат X, Y. Лінії (дороги, ріки та ін.) представлені серією координатних пунктів X, Y, з'єднаних у певному порядку. Райони або багатокутники (озера, обмежені простори тощо) позначені набором координат X, Y, які замикаються на себе і вказують на наявність внутрішнього простору.

3.307.

Верифікація (verification)

підтвердження, шляхом надання об'єктивних доказів, того, що вказані вимоги було виконано. (ISO 9000:2000)

3.308.

Жертва / постраждала особа (victim)

(2012 рік)

особи, які індивідуально або колективно зазнали фізичної, емоційної і психологічної травми, економічних втрат або істотного порушення їх основних прав через дії або бездіяльність, пов'язану з використанням мін або присутністю ВЗВ. Жертвами вважаються безпосередньо постраждалі особи, їхні родини і громади, які постраждали від сухопутних мін і ВЗВ.

Примітка: У контексті **допомоги жертвам** термін «жертва» може включати утриманців чи інших найближчих осіб постраждалого він міни / ВЗВ, тому він має більш широке значення, ніж термін «особа, що вижила».

3.309.

Допомога жертвам / постраждалим (victim assistance)

Допомога постраждалим особам (survivor assistance)

(2004 рік)

стосується всієї допомоги: гуманітарної допомоги, заспокоєння та підтримки, що надаються жертвам (включаючи осіб, які вижили), з метою зменшення негайних і довгострокових медичних і психологічних наслідків їхньої травми.

3.310.

СВП, який приводить в дію жертва (Victim Operated IED (VOIED))

(2014 рік)

Різновид вимикача, який активується діями особи, яка про це не підозрює; принцип дії таких пристроїв ґрунтується на будь-яких діях цілі, що викликають спрацьовування пристрою.

3.311.

Відвідувач (visitor)

(2004 рік)

для цілей МСПМД – особа, що не є членом **організації з розмінування** або **працівником, зайнятим в операціях з розмінування** та акредитованим **НОПМД**.

Примітка: Якщо **НОПМД** не має системи **акредитації**, сама організація з розмінування повинна визначати статус осіб, які не є співробітниками.

[W]

3.312.

Білий фосфор (БФ) (White Phosphorous (WP))

(2004 рік)

хімічна речовина, що створює димову завісу і горить при контакті з повітрям (має сильний ефект ураження живої сили у разі прямого контакту).

3.313.

Робоче місце (workplace)

всі місця, де співробітникам необхідно бути або через які необхідно проходити у зв'язку з їх роботою, і які знаходяться під прямим чи непрямим контролем працедавця. [Рекомендація МОП R164].

Реєстр поправок

Внесення поправок до МСПМД (IMAS)

Серія стандартів МСПМД підлягає офіційному перегляду на трирічній основі, проте це не виключає внесення поправок в межах цих трирічних періодів з причин операційної безпеки й ефективності або ж для редакційних цілей.

При внесенні поправок до цього МСПМД (IMAS) їм надається номер, вказується дата та наводиться загальна інформація про відповідну поправку (див. таблицю нижче). Поправка також буде вказана на титульній сторінці МСПМД (IMAS) шляхом її зазначення під датою видання і фразою «містить поправку номер(-и) I тощо».

Після завершення офіційного перегляду кожного МСПМД (IMAS) можуть випускатися нові видання. Поправки аж до самої дати нового видання будуть внесені до нового видання і таблиця реєстру поправок буде очищена. Після цього реєстрація поправок почнеться знову до того часу, поки не буде проведено новий перегляд.

Версіями МСПМД (IMAS) з найпізнішими поправками є версії, розміщені на веб-сайті МСПМД (IMAS) за адресою www.mineactionstandards.org.

Номер	Дата	Інформація про поправку
1	01 грудня 2004 р.	<p>1. Зміни форматування. 2. Незначні зміни у редагуванні тексту. 3. Істотні зміни:</p> <p>а) Нові визначення термінів: залишені вибухонебезпечні боєприпаси (ЗВБ); угода; машина для відбору проб повітря; аудит; бомбові суббоєприпаси (БСБ); буферна зона; домовленість, досягнута в межах Робочої групи ЄКС (ДРГ ЄКС); контракт; підрядник; контракт з оплатою витрат; працівник, зайнятий в операціях з розмінування; майданчик для розмінування; організація зі знищення; пластичність; освіта; виділення; епідемічна хвороба; протигазна коробка; фільтрувальний патрон; контейнер фільтра; контракт з твердою ціною; гнучка труба чи трубка; форс-мажор; підготовка ґрунту; обробка ґрунту; шкідлива подія; небезпечна ситуація; історична перевірка; МАПТ (IATA); в/м; в/в; вільні від впливу; інспекція; обстеження впливу мін(ОВМ); лист-угода; механічне застосування; Координаційний центр з проведення протимінних операцій (КЦПМО); організація з протимінної діяльності; інформованість про міни; вільний від мін; ризик, пов'язаний з мінами; зменшення ризику, пов'язаного з мінами; мінобезпечний; рівень мінної загрози (РМЗ); організація з ІМН; партнер з ІМН; національний орган; позитивний, негативний і бланковий фільтри; інспекція після очищення території; профілактичне технічне обслуговування; принципал; програма; проект; управління проектом; пропозиція; розповсюдження інформації для населення; карантин; обґрунтовано очікуване неправильне використання; розпізнавальний об'єкт; достовірна інформація (для протимінної діяльності); коротке замикання; сталь; цільова речовина; тендер; процес проведення тендеру; випробувальний майданчик; захищений від крадіжки; межа міцності(при розтягуванні); розцінка; сільське розмінування; відвідувач; стійкий до атмосферних впливів; білий фосфор (БФ).(72 визначення).</p> <p>б) Видалені визначення: експертний висновок; очищення території за допомогою механічних засобів; громадська інформація.</p> <p>с) Змінені визначення: акредитація; скорочення площі замінованого району; опорна позначка; квадрат; зона проведення інструктажу; ділянка для спалювання; виключений район (лише примітка); очищений район (лише примітка); зв'язки з громадою (і примітка); контрольна зона або пункт; критична невідповідність; знешкодження (лише примітка); фахівець з розмінування; підрозділ розмінування; ділянка проведення підричних робіт; знищення; виявлення; майданчик утилізації; учбовий; загальна оцінка протимінної діяльності(ЗОПМД) (і примітка); здоров'я; інспекція; ІМСМА (лише примітка); інцидент (лише зміна посилання); інертний; проміжний пункт; ліцензія; логістичне видалення; склад; протимінна діяльність; Інформування про міну небезпеку(ІМН); моніторинг; матеріал, що не дає іскор; попередня розробка (ІР) (лише примітка) (включає зміну дієслова "must" (має, мусить) на "should" (слід)); забезпечення якості(ЗЯ); перелік оперативних потреб (ІОП); геодезичний знак; особа, що вижила (сухопутна міна/ЗВБ); технічне обстеження; загроза; поворотний пункт; Служба ООН з питань протимінної діяльності (ЮНМАС) (лише примітка); придатний до використання район (лише примітка); жертва; допомога жертвам.</p>
2	23 липня 2005 року	<p>1. Пункт 1, зміна сфери застосування. 2. Пункт 2, новий підпункт п). 3. Нові визначення термінів: очищення району боїв (ОРБ); європейський стандарт (ЄС); вибухові залишки війни (ВЗВ). (3 визначення). 4. Видалені визначення: машина для відбору проб повітря; буферна зона; пластичність; виділення; епідемічна хвороба; протигазна коробка; фільтрувальний патрон; контейнер фільтра; контракт з твердою ціною; гнучка труба чи трубка; історична перевірка; в/м; в/в; МАПТ (I.A.T.A.); міно безпечний; рівні мінної загрози; організатор; позитивні, негативні і бланкові фільтри; профілактичне технічне обслуговування; карантин; коротке замикання; цільова речовина; межа міцності; стійкий до атмосферних впливів; небажаний запах; придатний до використання район. (25 визначень). 5. Змінені визначення: залишені вибухонебезпечні боєприпаси (ЗВБ); приймання; квадрат; майданчик для спалювання; підрядник; ДНТ (динітротолуол); макет; знешкодження вибухонебезпечних предметів (ЗВП); передача; інформування про міну небезпеку (ІМН); забезпечення якості (ЗЯ); гексоген; випробувальний майданчик.</p>

3	01 серпня 2006 року 01 грудня 2007 року	<ol style="list-style-type: none"> 1. Незначні зміни / доповнення до першого і другого абзаців передмови. 2. <u>Нове визначення</u>: довкілля; екологічні аспекти; вплив на довкілля; Система екологічного менеджменту (СЕМ); екологічна політика; стратегія досягнення гендерної рівності; підозрюваний небезпечний район (ПНР). (7 визначень). 3. <u>Видалені визначення</u>: обробка ґрунту; зона безпеки ураження осколками; механічне застосування; мінна загроза; і загроза. (5 визначень). 4. <u>Змінені визначення</u>: аудит; і додано додаткове визначення «оцінки». 5. Включення терміну «ВЗВ». 6. Видалення терміну «загроза» із всього глосарію. 7. Змінено визначення ДРГ та ІМСМА. 8. <u>Нові визначення</u>: поле бою, КЗЗ, оцінка впливу на довкілля, інтрузивна машина, машина, операції механічного розмінування, підрозділ механічного розмінування, механічні інструменти. 9. Примітка додана до пункту 1 «сфера застосування» – зміни і нове визначення включають дату.
4	30 червня 2009 року	<ol style="list-style-type: none"> 1. Нові або змінені визначення, для яких вказано «2009» у дужках під словом або терміном. 2. Видалені визначення: відчуження, скорочення площі замінованого району, розвиток, детонація, освіта, настанова, обстеження рівня 2, пропозиція, фундаментальні дослідження, скорочена площа району, наукові дослідження, підкопування, тендер і процес проведення тендеру.
5	01 серпня 2012 року	<ol style="list-style-type: none"> 1. Оновлено для включення визначення МТНБ (IATG). 2. Оновлені визначення «постраждалі особи» і «жертви». 3. Видалені визначення: донор, підрозділ механічного розмінування, стандарти (повторення), тимчасова система маркування. 4. Незначні типографські поправки.
6	8 травня 2013 року	<ol style="list-style-type: none"> 1. Переглянуто щодо впливу нового поняття «розблокування території» МСПІМД (IMAS) 2. Модифіковані визначення: ПНР, РНР, технічне обстеження (ТО), нетехнічне обстеження (НТО), очищення, розблокування території (РТ), всі необхідні заходи, цільове розслідування, систематичне розслідування, виключена територія, очищена територія. 3. Нові визначення термінів: «зменшена територія» і «саморобний вибуховий пристрій» (СВП). 4. Видалені визначення: ВМНР. 5. Номер поправки включений до заголовка і колонтитулу.
7	11 серпня 2014 року	<ol style="list-style-type: none"> 1. <u>Змінені визначення</u>: залишковий ризик 2. <u>Нові визначення</u>: СВП, що спрацьовує по команді, боротьба з СВП; саморобний вибуховий пристрій; знищення СВП; СВП з годинниковим механізмом; радіокерований СВП; СВП з натискною пластиною; реактивне пальне/порох; СВП у транспортному засобі; СВП, який приводить в дію жертва.